

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 4. Брой 21. Септември 2001 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров. Технически редактор: Новица Божилов.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Печата: Графическо предприятие “Мишич”, Ниш, Земунска 18 тел. 018/715 691.

По повод 21 брой на “Бюлетина”

Драги читатели, това лято през юли отбележихме излизането на 20 брой на “Бюлетина”. Кръглите бройки винаги са повод да се огледаме назад, да видим откъде сме тръгнали, докъде сме стигнали и накъде вървим.

Както мнозина от вас си спомнят, този наш “Бюлетин” се появи под невъзможни условия, в едно размирно време на диктатура, войни и кръвопролития, когато откривахме Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград и когато официалните власти с всички средства водеха яростна пропагандна кампания срещу нас. Ние нямахме с какво да им се противопоставим, освен с истината, с която искахме да подтикнем нашият измъчен народ да почне да мисли, да си задава въпроси и да търси отговори защо живее в такова обидно тежко положение.

Започнахме само с една пишуща машина и един топ хартия. От днешната дистанция от време първите запазени екземпляри свидетелстват за надчовешките усилия които редакторът и Александър Димитров, а после и Радко Стоянчов полагахме и които понякога граничеха с невъзможното. Но това за нас не беше най-важното. Важното бе, че “Бюлетина” се четеше. И това беше истинският стимул да продължим да го правим и да го усъвършенстваме, поне толкова колкото ни стигаха силите.

Разбира се, никак не беше лесно. “Бюлетина” беше първото самородно списание което някога се е печатило в Босилеград. Босилеградските комунистически номенклатурчици почнаха да се въртят на столовете си, но докато мустакатите удбаджии се наумуват какво да правят, вече беше излязъл и 16 брой на “Бюлетина”. После дойде писмена заповед на Шешелъовото министерство за информации с която “Бюлетина” беше забранен. Така и той има честта да се нареди сред множеството забранени независими медии в Сърбия, а срещу редакцията на Бюлетина бе заведено дело.

След падането на режима на Милошевич, “Бюлетина” отново започна да излиза, сега вече с малко по-добро техническо оформление, но с ограничен тираж, с ограничени средства, с ограничен брой сътрудници. И въпреки това, той си остана списание на критичната мисъл и на свободния български дух.

Четете го и изпращайте своите предложения, материали и мнения за него!

Внимание, комунистите завиват надясно!!!

След като Правителството на Сърбия насрочи местните избори за общините с временно управление за 4 ноември 2001 година, босилеградските комунистически клоуни започнаха да се престрояват надясно. Така бившите босилеградски СПС-овци и ЮЛ-овци започнаха да стават, /в зависимост от възрастта си/, кой по-твърд, кой по-мек член на разни там ДСС-ета, ДАС-ета, СД-ета, ХДС-ета, НС-ета, ПДС-ета СРС-ета и други С-ета и започнаха да се кичат с разни “напредничави” символи като шайкачи, калимявки, щитове, двуглави орли, разскубани чавки и други такива мистични плашила от сръбското средновековие.

Така и на практика се оказа, че тия наши Решлянски, Лисински, Любатски, Груински, Тлъмински и т.н. комунисти, що се отнася до комунистическата идеология са готови да си я преметнат през оная работа, стига да имат някакъв келепир от това. Да станат там някакви свирки в общината, да куснат нещо – това им е цялата житейска философия. Не искам да го коментирам от към морална гледна точка защото комунистите не признават такива неща каквито са моралните категории.

Искам само да предупредя за сериозната опасност която не се крие толкова в тях, а в нашите бедни, голи, гладни, остарели и изплашени хора, които могат отново да бъдат подведени да гласуват “за председател” дете е на власт и дете всяка вечер се мъдри по телевизията с киселата си усмивчица. Престроените надясно комунисти най-много разчитат именно на тая дебелоглава шопска философия според която “не се моча уз ветеро” или “когато дойдете на власт, ние че ви гласуеме”.

Строго придържайки се към тия робски житейски правила, нашия отруден и закасал човечец повечекратно гласуваше за Милошевич, дори се оставяше да го теглят чак в Белград на разни митинзи за да го подкрепя и да крещи срещу папата, Ватикан и НАТО, докато не докара държавата до просия и стотици хиляди хора не платиха с главите си неспособността на народа да избира и да сменява управниците си. Президентът Воислав Кощунца бе компромисната личност която сръбските демократи и националисти миналата година излъчиха с цел сваляне на Милошевич. Днес, когато Милошевич вече здравата е окошарен, редно е да си помислим няма ли отново да ни яхне някой друг Милошевич който пак да ни поведе в нова война “за освобождение и обединение на всички сръбски земи”. Воислав Кощунца е съвсем сериозен кандидат за втор Милошевич. Мнозина може би не вярват в това, но когато повярват, ще стане късно, защото мъжете вече ще са мобилизирани.

От друга страна, реформисткото крило на сръбската опозиция на чело с Джинджич и Свиланович също така не се представи добре. Първо, защото на сръбските демократи все още им се ритат в главите конете на цар Душан, и второ, защото международната общност не им даде достатъчно силна подкрепа. Това се отрази и в Босилеград.

Коалиционната тройка ДС–ГСС–ДСБЮ в Босилеград прояви редица слабости, но поне показва че ако не много, то поне малко е по-добра от лявата комунистическа власт. Първо, прояви принципна готовност за промени. Второ, прояви воля да се занимава с реалните нужди на хората. Малките стъпки направени с поправката на градският водовод, започнатата работа за асфалтирането на пътя до Бранковци, строеж на ретранслатор и малките промени в радио Босилеград – е всичко с което може да се похвали временното общинско управление. Това му дава куража отново да конкурира за изборите.

След кризата настанала с оставката на Арсо Тодоров, ДСБЮ отново успя да се окопоти с избирането на Йовица Костов за нов председател. Още веднъж се показва, че въпреки непрестанните диверсии, ДСБЮ в момента има вероятно най-силен и членски и интелектуален потенциал да се превърне в реална и водеща сила на българското малцинство, стига да преодолее вътрешните си

слабости и да почне да се занимава със сериозна политическа работа на терена. ДСБЮ в момента изживява сериозна еволюция от затворена, полуконспиративна организация към отворена, масова политическа партия. Основният проблем са определени членове които не са лоялни на партията си и самоинициативно кокетничат със сръбските партии опитвайки се чрез тях да постигнат някои от програмните цели на ДСБЮ. Освен че това си е чиста утопия, те по тоя начин уронват престижа на ДСБЮ като партия която стои най-близко до правата и интересите на българското малцинство и излишно го обременяват с пасивите на неефикасното управление на досегашната власт. Времето на ДСБЮ тепърва настъпва защото все повече хора проумяват, че сръбските политически партии “чешат там където не ни яде”, и че ДСБЮ е единствената партия която стои най-близко до правата и интересите на малцинството. Фактът, че сръбската националистическа политика прави всичко възможно да стесни простора за действие на ДСБЮ, достатъчно ясно показва кой къде е.

Основният проблем обаче си остава липсата на демократична система. Ако партиите трябваше да се борят за доверието на хората с демократични средства и реални политически постижения – щяхме да видим кой за какво става. Но все докато държавата изхождайки от “висши” цели побутва своите партии, а другите ги тегли назад, старата политика си продължава а промените буксуват.

Иван Николов

На сред пътя

Пише: Соня Бисерко

Сръбския национализъм ускори дезинтеграцията на СФРЮ която все още не е завършена. Стабилността в региона ще стане възможна само когато приключи тази дезинтеграция, което ще доведе до свиване на Сърбия в нейните истински граници.

С всичките си ограничения на втората Югославия като еднопартийна държава, сръбския народ в нея беше в много по-добро положение отколкото е сега. Сърбите днес живеят в държава с име и символи които загубиха значението си; няма смелост да се приключи с фактически несъществуващата, временна СРЮ и с това прекрати и агонията на Сърбия; едвам когато това бъде направено, Сърбия ще може да се сконцентрира на прехода и реконструирането на своите отношения със съседите.

Черна Гора и Косово фактически вече не са под чадъра на СРЮ и не е за вярване че ще бъдат върнати под контрола на Белград. Черна Гора вече на едро търси своя бъдещ статус. Тя все повече става средиземноморска страна, нейните жители под 40 години се считат за черногорци и само е въпрос на време когато независима Черна Гора ще стане реалност. Белград непрекъснато споменава проекта за Велика Албания за да оправдае своите аспирации в региона: прекрояване на границите. Поради същата причина Белград е заинтересуван за подялбата на Македония. Сърбия никога не приемаше албанците като свои граждани: идеята за подялбата на Косово е в оборот още от седемдесетите години. Това е единствената стратегия на Сърбия. Косово е ентитет чийто статус не е разрешен, защото северната част на Косово е под сръбски контрол. Рамката която предложи УНМИК бе отхвърлена и още не се знае да ли сърбите ще участват на изборите. Статуса на Косово трябва да се реши съобразно препоръките от Доклада на международната комисия за Косово.

Сърбия днес за първи път е разделена на два ясно дефинирани политически блока: антиреформисти и реформисти. Този блок ще кристализира по въпроса за Хаг и военните престъпления. Антиреформисткия блок се опира на ийерархията на Православната църква, сръбската интелигенция /предводена от великосръбския архитект Добрица Чосич/ и армията.

Реформистите полагат усилия на нивото на републиканското правителство. Програмата за икономически преход е ограничена, но и тя може да бъде отхвърлена, точно като преди 12 години. Истинският потенциал на Сърбия за преход е твърде ограничен. Сътрудниците на Милошевич са все още силни и Сърбия буквално е на ръба на общ слом.

Сърбия не успя да разреши нито един свой вътрешен проблем: концепцията на държавата все още не е компетирана. Войводина търси своята особена идентичност. Нейната автономия може да помогне на сръбската демократизация и да спре нейната дезинтеграция.

Войводина е също така единственият ентитет в Сърбия който има средства да представи нужните реформи и като такава може да бъде промоторна сила за самата Сърбия /Войводина някога беше един от трите най-развити региона в бивша Югославия/.

Ако се случи да победят консерваторите – което обективно е възможно – Сърбия ще завърши като недоверчиво, ксенофобично общество, което с готовност ще бъде подкрепено от нейният стар съюзник, отново амбициозната Русия.

Западната стратегия Сърбия да се промовира като ключов фактор в реконструирането на Балканите и стабилността в региона е контрапродуктивна. Сърбия не се изправя срещу своето близко минало а нейните съседи са подозрителни към нейните регионални амбиции, защото според тях, великосръбският проект още не е завършен. При това твърдението на Кошуница, че истината за близкото минало ще открие Комисията за истината, е само маневриране за повторното обвиняване на Ватикан, Австрия и Германия за антиюгославски, антисръбски и антиправославен заговор.

Сърбия се нуждае от историческа редефиниция, която тепърва предстои в бъдещето и трябва да ѝ се помогне да направи това усилие; тя трябва да се примири със сегашните исторически условия, защото може да стане релевантен фактор в обкръжението си само ако се откаже от своята доминираща роля на Балканите; Сърбия се нуждае от помощ, но трябва да се консолидира и стабилизира и нейните съседи; това е страна която страда от изтощеност а при това има неефективен държавен апарат и още не е отхвърлила социализма. С една дума, Сърбия днес е в голяма политическа, обществена и икономическа криза. Сръбският народ се залага за сигурност, стабилност и напредък и в голямата си част не споделя интересите на своят политически елит.

Ангажмента на международната общност беше ключов фактор в спирането на войната, но тя все още е на сред път във финализирането на тнр. югославска криза. До днес бяха приложени много половинчати решения поради липсата на готовност да се разпознае истинската природа на балканската криза която все още продължава. Международната мисия само веднъж беше ясно дефинирана и то по времето на администрацията на Клинтон.

Заради своята половинчата политика на Балканите, Запада пропусна шанса да имплементира трайна легална рамка в която да се направят фундаментални промени. В отговор на югославските военни престъпления, Запада основа Трибунала в Хага, което ускори създаването на Постоянният наказателен съд в Рим. По време на НАТО интервенцията на Балканите, Запада също така предложи своята политическа визия за Балканите във вид на Пакта за стабилност. Още повече, Запада накара всички новосъздадени страни в региона да донесат закони с които се регулират правата на малцинствата. Обаче в региона не съществува политическа воля да се подкрепи това усилие. Национализмите в региона са реакционни и не са способни да формулират нацията. Заради това присъствието на НАТО в Македония и на цялата територия на бивша Югославия е важно препятствие за национализма. То също така отклонява опасността по мира и представлява главен лост за спиране на корупцията.

Важно е да се прецени ролята на Русия в региона. Нейния историческо-стратегически интерес в региона още не е изчезнал, само се е приспособил към сегашните възможности на страната да нарушава стабилността. СРЮ президента по време на неотдашното посещение на Путин в Белград каза че “руското присъствие е алфа и омега на стабилността в югоизточна Европа”. За Русия Балканите все още представляват международна арена в която тя може да играе известна роля. Русия още има своето военно присъствие на Балканите чрез ИФОР и КФОР.

Аз, българинът, обект на антисръбска пропаганда за една шайкача

“Къде ви е демокрацията господа демократи?”-

“Бюлетин”, брой 20 Юли 2001 година

Прекален светец пред бога е гад! – нар. поговорка

Пише: Васил Станчев

“Вашата родина е Сърбия, а вашата майка-родина е България!?! Вие сте българите в Сърбия, а не в “Западните покрайнини” – от интервюто на Негово превъзходителство г-н Ивайло Трифонов, посланик на Р България в Югославия, в интервю пред Радио Босилеград 22 май т.г.

На 20 юли т.г в помещенията на КИЦ “Цариброд” в Босилеград беше организирана културна аудитория по повод 20 брой от излизането на осведомителното списание “Бюлетин”. На тази аудитория присъстваха и културни дейци от майката родина. Това бе повод да дам устен отговор на цитирания пасквил в който авторът Димитър Димитров ме обвинява относно: “...своите великосръбски разбирания за това какво е “родина” и “майка родина” и че е “...лесно да си сложи сръбска шайкача на главата и да възпитава децата си че са сърби и да се представя за българин, но аз който отстоявам българщината си от шеснадесетата си година, знам какво е да си българин в Сърбия”.

Спорно е коя е истината, а това може да се установи само ако се чуе и другата страна. Спорните факти от цитирания пасквил са следните:

Не е спорно, че авторът на този пасквил и на такива тежки и неотговорни изявления, е лице което претендира че е международно известен политик, и говори от името на една народност в Сърбия. Целта му е да оспорва, че Сърбия не е родина на нашата народност.

Не са спорни нито фактите, че авторът на пасквила който прави опит да спори с един дипломат не е прочел нито една книга през живота си, да не говорим за неговата политическа култура и образование! За какъв морал става въпрос? Профит и само профит. Ако някой е профитирал от тези четири букви “ДСБЮ” и “КИЦ” това е само той. Цели десет години, откакто ДСБЮ се появи на политическата сцена в СРЮ, аз бях обект на антисръбска пропаганда за “сръбска шайкача”, “сръбски агент” и “сръбска УДБА”. За първи път, пред българските културни дейци аз имах възможността да дам своя отговор и те самите да чуят и нас които сме сатанизирани като родотстъпници.

В своята реч аз казах следното: “Многоуважаема аудиторию! За гостите от София аз съм Васил Станчев по професия съм историк и юрист. Занимавам се с публицистика от материалната и духовна култура на българската етническа общност от Босилеградско. Бях един от ветераните на ДСБЮ. От това не се срамувам. За съжаление, бях репресиран от страна на ДСБЮ и властващата СПС. От това не изলেখ профит. Всичко понасях с родилни мъки и болки.

След себе си съм оставил дела от национална кауза.

Аз съм авторът на политическата премиера на 10 декември 1992 година когато доведохме Вук Драшкович в Босилеград и се борих за свободни контакти с майка родина в областта на културата, науката и изкуството.

Когато става въпрос за списанието “Бюлетин” по повод 20 брой мога да кажа, че неговата политика не се намира във функция на идентичната култура на нашата етническа общност от Босилеградско. За да бъде във функция на нашата култура са нужни лица с професионална подготовка по национална етнография и българска национална история и българска филология при софийски университет. Доколко ми е известно, такива лица тук засега нямаме. Язык за прахосаните пари. Това че се пише на нашия език не е от никакво значение и функция за нашата етническа общност. По съдържание, това списание няма никакви допирни точки с нашата материална и духовна култура. Спорно е и защо това списание не е регламентирано по юридическо правната система на СРЮ? Това е причината това списание от първия до двадесетия брой да сее шовинизъм към сръбският народ, който няма никаква вина по отношение на нашата народност.

Редакционната политика на едно такова списание с претенции за национална кауза, трябва коренно да се промени и устрой върху принципа за етническата неделимост от общата култура на сръбския народ с която ни свързват общи елементи и едно и също национално и православно битие.

Когато става въпрос за понятията “Родина” и “Майка родина”, това ви го каза българският посланик в Сърбия по Радио Босилеград в своето интервю на 22 май т.г. при разделянето след

изтичането на мандата му. Това е официална политика на България и той ви я каза, господа “патриоти”, много разбираемо и недвусмислено: “Вашата родина е Сърбия, а България е вашата майка родина”. Вие сте “българи в Сърбия, а не в Западни покрайнини”.

Това е научна постановка, по същия принцип, по който Молдова, Украйна и други държави са родина на българите които там се раждат, а България е тяхната майка родина. Кой може да спори с дипломатическо лице на една държава? Правилно е и становището на посланика по въпроса за “Западни покрайнини”, защото ако се приеме това становище, поставя се въпросът какво е националното съзнание на българите в цяла Сърбия от Враня до Суботица?

Като става въпрос за “сръбската шайкача” и това че аз говоря на моите деца че са “сърби”, ето аз ще ви я покажа, заповядайте, погледнете я, и отговорете: това ли е “сръбска шайкача”? Вие, които сте били войници в бившата ЮНА и аз като офицер от запаса на тази Армия пазя тази шапка като трофей, защото с нея съм от 1981 година и безброй пъти съм заминавал с нея на Косово като офицер от запаса. Поради това няма защо да се срамувам и да я нося на работа по двора и в гората за дърва. От тази “титовка” няма защо да се срамува никой от нас?! Произхода на тази шапка води от Червената армия която освободи Европа от фашизма и донесе щастие на милиони хора. Призовавам автора да не профитира вече на темата със “сръбска шайкача” защото за това кой отстоява българщината, а кой не, най-добре говорят делата, а делата са, че тримата мои дядовци са Булаирци през Балканската и Съюзническата война, а неговият дядо е дезертер и за това говорят документите от архивите. На 11 юли 1913 година армията на Степа Степанович влиза в Босилеград, всички наши боеспособни мъже са на фронта, а неговият дядо се крие във валявицата и после се хвали че той пропъдил сърбите от Босилеград. Има и на кого да се е метнал авторът.

По въпроса че “Сърбия върши асимилация върху нашата народност” спорно е: “Как е възможно от една страна да израснат толкова много поети на страниците на издателската къща “Братство” в Ниш, която се финансира от Сърбия, а от друга страна се върши асимилация. Това може да твърди само оня, който не е прочел нито една книга и не знае какво е това асимилация, или знае, но иска да профитира на темата за лъжепатриотизма.

По въпроса че моите деца ги възпитавам да са “сърби”, това не е негова работа, пък и да са сърби и този народ е православен и ние сме деца на един Бог отец. Свързано с дейността по “отстояване на българщината от шеснадесетата си година” народът казва умно: “Прекален светец пред Бога е гад!” Има един такъв “светец” в Босилеград който знае само да “бучи” и един такъв в Димитровград. Отговорно твърдя, че от такива “светци” се “огади българщината” в Босилеград и Димитровград. Прави са родителите когато не искат децата им да се учат на български език. От прекалените светци се разпадна ДСБЮ, КИЦ и се дава съпротива да се върне майчиният език в училищата. Но той е хитър и знае какво печели!? Той няма след себе си да остави дела за националната кауза и няма да се жертва, както аз бях репресиран, обаче има профит и той и семейството му. Но той не е виновен, виновни са тия които избраха недостойни хора да се занимават с национална кауза.

От това че досега формално съществува ДСБЮ и КИЦ, нашата народност няма никаква полза, а само политическа щета. Призовавам новото правителство на България коренно да промени политиката си по този въпрос. С това сега да се занимават демократичните сили на които никой не им оспорва да се занимават с национална кауза.

Следователно, цялата политическа щета идва от прекаления светец и неговият покровител Марин Райков от София, който на думи даде зелен сигнал на своя галеник, “борец за българщина”, но само на думи а не на дела.

Сръбските грабежи и насилия в Кюстендилско Крайще през Междусъюзническата война

Пише: Тодор Димитров

През юни 1913 г. възползвайки се от отсъствието на редовни български войски в част от фронта, западно от Кюстендил, сръбски дружини нахлуват в Кюстендилското краище и крайнината Каменица. Около 21 юни /стар стил/ разузнавателните разезди на Шести конен полк, числящ се към Пета армия на генерал-майор Стефан Тошев, констатират при движението си към Босилеград, че нашата погранична стража се е изтеглила и сърбите са навлезли на 5-6 км в Кюстендилското краище.

За изгонването им оттам командващият Пета армия формира група в състав: Първа бригада от Четвърта пехотна дивизия, Четиридесет и пети пехотен полк от Пета пехотна дивизия, Шести конен полк и Четвърта пионерна дружина. Или общо 15 дружини, 11 батареи и пет ескадрона. На 22 юни групата получава задача да атакува противника на линията връх Църноок – връх Побиен камък – Арнаутска колиба – връх Яворска чука – връх Кофил и да го унищожи.

На другият ден нашите части настъпват в три колони. Едната към връх Църноок, другата по пътя Долно село – Бобешино – Долно и Горно Тлъмино – Бистър – Голям връх и третата по направление Долно село – Бобешино – Жеравино – Голеш. Подразделенията на първата колона отхвърлят противника от връх Църноок, овладяват го и ношуват на линията връх Църноок – Голям връх.

На 24 юни третата колона настъпва към село Жеравино. Околните височини Мала Църцория и Голеш са заети от три сръбски батальона с картечници. Около 7,00 часа започва престрелка със сръбските охранителни патрули. При силен артилерийски огън, който разрушава противниковите окопи, пехотата атакува неудържимо. Не дочакали удара на нож, в безредно бягство сърбите се спират на връх Китка. По същото време атакуват и другите две колони. Същевременно Главното командване разпорежда Пета армия да продължи бързо и решително настъплението си напред. Във връзка с отеглянето на Четвърта армия обаче след това е заповядано Пета армия да спре движението си. При това положение командирът на армията прекратява настъплението и частите се организират за отбрана на достигнатата линия.

Използвайки ситуацията, на 27 юни противникът се насочва към Босилеград. Той изненадва предните постове на Шести конен полк и нахълтва в селището. Усложнената обстановка принуждава командването на Пета армия да насочи две от колоните на групата във фланг и тил на сърбите в посока Любатите – връх Голем дол – връх Църноок – Мала планина – село Райчиловци.

Надценявайки сръбските сили и постигнатия от тях частичен успех, Щабът на Българската армия отправя допълнително от Трън за Босилеград Осемнадесети и Седемдесет и втори пехотен полк и подразделения на Кавалерийската дивизия. В посока към село Божица и Панджин гроб настъпва Четиридесет и шести пехотен полк, който както и Осемнадесети се числи към Трета армия, действаща в направление Врана – Пирот. В операцията участват всичко тринадесет дружини, три конни полка и четиридесет и две оръдия. Обединени под единно командване, те отхвърлят на 1 юли без особени усилия сръбския агресор зад определената по Берлинския договор българо-сръбска граница.

Преди изгонването им обаче сръбските нашественици извършват в Кюстендилското краище и три села от Бобешинска община на крайнината Каменица безчинства и грабежи, които не са оправдани от никаква гледна точка. По най-жесток начин те избиват 40 местни жители, предимно старци и деца. Опожаряват много сгради. Грабят всичко каквото им попадне – покъщнина, храни, добитък, пари, дрехи, сено, земеделски инвентар. При заемаването на селищата унищожават посеви, пчелни кошери, овощни и зеленчукови градини. Действията им напомнят отдавна преминали кърджалийски башибозушки времена.

Броени дни след приключване на военните действия надеждните български органи предприемат мерки по установяване размера на щетите. На 27 юли Министерството на вътрешните работи и народното здраве изпраща предписание № 4165 до окръжните управители в страната за реда при определяне оценките за обезщетение на унищоженото и повредено имущество и имоти. А самите обезщетения е трябвало да се осигурят по силата на закона за обезщетяване повредите на полските имоти или пък по закона за лозарството и овощарството.

Въпреки противоречията в разпорежданията на висшестоящите инстанции комисиите в Босилеградско и Каменица започват работа. Няма време за губене. Нужни са спешни мерки. Още повече, че от ограбените селища постъпват тревожни известия. Така в писмо № 588, от 9 октомври

1913 г. на селско общинско управление – Църнощица, подписано от общинския кмет Янко Момчилов и секретар–бирника Ц. Раденков до кюстендилския окръжен управител, илюстрира бедственото положение на жителите от общината след сръбското нашествие: “Известно Ви е, господин управител, че сръбските войски навлязоха в чертата на цялата ми община и с това им навлизане причиниха значителни загуби чрез опожаряване на къщи и други сгради и ограбването на храни и добитък на населението ми... И сега има повече от 40 семейства, особено цялото село Доганица и част от селата Дукат и Назърица, които са останали без никакви средства за живот. Понеже стоят под открито небе без зальк хляб и впоследствие ще станат много жертви от глад на нещастните деца, на които бащите бяха цяла година в редовете на войската, и сега пък няма от какво да приберат храни, и ако ги завари лютата зима в същото положение, то знайно е, че ще умрат от глад...” На писмото има поставена резолюция: “Нужното ходатайство... за отпускане една помощ, за да може да се облекчи участта и положението на пострадалите не само в Църнощичка община, но и в другите, а именно – Долнолюбатска, Горнолисинска, Божичка, Драгойчинска, Босилеградска и Изворска”.

Трагедията и то не напълно, разкриват съставените от съответните комисии актове и списъци. В тях липсват конкретни сведения за Божичка, Брестничка, Горноуйненска, Долнолюбатска, Злогошка, Изворска и Треклянска община.

В Босилеградска община са опустошени и разграбени имуществата на следните 156 домакинства по селища:

Босилеград: 1. Раденко Николов за 475 лв. 2. Никола Т. Райчиловски – 300 лв. 3. Дойчин Стоилков – 110 лв. 4. Стойна Йорданова – 30 лв. 5. Цвета Зарова – 24 лв. 6. Мицо Спасов – 105 лв. 7. Христо Радойков – 1100 лв. 8. Стоян Богданов – 900 лв. 9. Димитър Симонов – 195,60 лв. 10. Евга Иванова – 140 лв. 11. Христо Колев – 120 лв. 12. Йордан Митев – 85 лв. 13. Милачко Стоичков – 250,20 лв. 14. Васил Велинов – 96 лв. 15. Никола Василев – 40 лв. 16. Ранча Григорова – 495 лв. 17. Сотир Илчов – 490 лв. 18. Дончо Кръстов – 100 лв. 19. Заре Христов – 22 лв. 20. Димитър Дойчинов – 240 лв. 21. Атанас Петров – 442 лв. 22. Величко Кръстев – 40 лв. 23. Годор Караджинов 188 лв. 24. Мито Лазаров – 45 лв. 25. Коле Спасов – 45 лв. 26. Пейчо Милчов – 575 лв. 27. Костадин Цеков и Нона Митева – 55 лв. 28. Андон Митов Ников – 30 лв. 29. Янчо Миленов – 60 лв. 30. Коце Христов – 160 лв. 31. Стоян Джорджов – 216, 50 лв. 32. Стоимен Чипев – 25 лв. 33. Рангел Милев – 25 лв. 34. Заре Станков – 639 лв. 35. Васил Дамянов – 50 лв. 36. Трайко Петков – 95 лв. 37. Цеко Иванов – 16 лв. 38. Божил и Г. Димови – 40 лв. 39. Стойне Цветков – 67 лв. 40. Наследници на Иван Божилов – 305 лв. 41. Харалампи Гъшев – 128 лв. 42. Христо Анастасов – 475 лв. 43. Димитър Спасов – 101 лв. 44. Испиридон Георгиев 254, 50 лв. 45. Стаменко Найденов – 64 лв. 46. Джорджо Митрев – 15 лв. 47. Заре Георгиев – 27 лв. 48. Велин Костов – 35 лв. и 49. Велин Джорджов – 45 лв.

с. Милевци: 1. Джока Стаменков – 511 лв. 2. Станко Стаменков – 838 лв. 3. Христо Спасов – 110 лв. 4. Стойчко Величков – 90 лв. 5. Мария Гергинова – 65 лв. 6. Михаил Йоцев – 3 лв. 7. Дончо Кръстев – 15 лв. 8. Стойчо Йоцев – 13 лв. 9. Стойчко Петрев – 3 лв. 10. Димитър Петрев – 94 лв. 11. Петре Велинов – 340 лв. 12. Стаменко Кръстев – 60 лв. 13. Здравко Димчов – 120 лв. 14. Косте Стойков 35 лв. 15. Нада Илиева – 25 лв. 16. Анастас Мирчов – 181 лв. 17. Дойчин Станков – 660 лв. 18. Недялко Мирчов – 270 лв. 19. Милен Харизанов – 340 лв. 20. Стойчо Аризанов – 50 лв. 21. Стамен Господинов – 220 лв. 22. Заре Милчов – 30 лв. 23. Дойчин Стоянов – 370 лв. 24. Истерия Господинов – 7 лв. 25. Васе Джонев – 15 лв. 26. Мито Динчов – 30 лв. 27. Тасе Станков – 75 лв. 28. Найденов Илиев – 10 лв. и 29. Таско Николов – 25 лв.

с. Радичевци: 1. Аризан Бойков 60 лв.

с. Гложие: 1. Милисав Христов – 150 лв. 2. Таско Христов – 44 лв. 3. Милисав Гмитров – 20 лв. 4. Яне Спасов – 45 лв. 5. Аризан Христов – 95 лв. 5. Аризан Христов – 95 лв. 6. Иван Христов – 214 лв. 7. Величко Христов – 60 лв. 8. Яне Иванов – 30 лв. 9. Цветко Георгиев – 186 лв. 10. Веселин Иванов – 220 лв. 13. Иван Стоянов – 54 лв. 14. Йосиф Миленков – 30 лв. 15. Костадин Иванов – 48 лв. 16. Костадин Милисавов – 36 лв. 17. Петре Джуров – 115 лв. 18. Аначко Христов 36 лв. 19. Стоян Христов Крумов 64 лв. 20. Цеко Христов – 58 лв. 26. Господин Стойов – 60 лв. 27. Васе Стаменов – 40 лв. 28. Гено Стойов – 34 лв. 29. Русим Дойчинов – 20 лв. 30. Костадин Стоилков – 60 лв. 31. Стойко Миленков – 140 лв. 32. Стамен Христов – 230 лв. 33. Стамен Младенов – 96 лв. 34. Велин Харизанов – 115 лв. 35. Иван Дойчинов – 77 лв. 36. Трайко Дойчинов – 112 лв. 37. Петър Николов – 150 лв. 38. Милан Спасов – 50 лв. 39. Мито Христов – 43 лв. 40. Златко Иванов – 96 лв. 41. Младенка Таскова – 55 лв. 42. Трайко Груев – 12 лв. 43. Стамен Милошов – 60 лв. 44. Васе Милисавов – 60 лв. 45. Момчил Станоев – 100 лв. 46. Христо Станоев – 84 лв. 47. Стоимен Златков

– 208 лв. 48. Бона Сотирова – 50 лв. 49. Спасена Спиридонова – 20 лв. 50. Илия Момчилов – 40 лв. 51. Алексо Филипов – 26 лв. 52. Илия Дойчинов – 49 лв. 53. Манасия Дойчинов – 54 лв. 54. Велин Д. Янчаров – 22 лв. 55. Таско Златков 112 лв. 56. Гено Димитров – 121 лв. 57. Кръсто Иванов – 103 лв. 58. Ризо Стойков – 26 лв. 59. Васил Динов 50 лв. 60. Анания Младенов – 15 лв. 61. Миладин Христов 60 лв. 62. Ангел Георгиев 26 лв. 63. Мито Петров 141 лв. 64. Милан Дойчинов – 30 лв. 65. Миладин Младенов 187 лв. 66. Дино Никодимов – 5 лв. 67. Стоимен Дойчинов – 10 лв. 68. Яне Никодимов 15 лв. 69. Божил Дойчинов – 15 лв. 70. Васил Стоев – 150 лв. 71. Спасе Милисавов – 39 лв. и 72 Велин Стоянов 70 лв.

с. Паралово: 1. Велин Стоянов – 90 лв. и 2. Митре Стойков 120 лв.

Грабежите според изчисленията на комисията с председател общинския кмет Анастас Петров и девет членове възлизат на 23 098,80 лв. От избраените селища са заграбени: 775 кг. жито, 1205 кг. брашно, 1609 кг. сирене, 548 кг. масло, 15 коня, 28 свине, 78 овце и агнета, 23 кози и ярета, 3 говеда, 11 домашни птици, 1598 литра ракия и др. Това са само най-едрите неща. не е възможно да се изброи всичко.

Актовете, изготвени в Бистърска община, подписани от общинския кмет Рано Петров и от по един общински съветник, ни представят следната картина за:

с. Горно Тълмино: 1. Серафим Петров – 642,10 лв. 2. Стоян Янков – 127 лв. 3. Стоян Пейчов – 986 лв. 4. Станко Атанасов – 230 лв. 5. Йордан Георгиев – 203 лв. 6. Манаси Димитров – 80 лв. 7. Иванчо Пейчов – 180 лв. и 8. Георги Богданов – 44 лв.

с. Ярешник: 1. Стоян Димитров – 280 лв. 2. Постол Златков 318 лв. 3. Симеон Петков – 683 лв. и 4. Христо Петков – 251 лв. Тук са задигнати: 700 кг. жито, 280 кг. брашно, 221 кг сирене, 58 кг масло, 38 литра ракия, 51 овце, 10 кози, 10 коня и други продукти за 4024,10 лв. на 12 домакинства.

Картината в Горнолисинската община е още по-красноречива. Списъкът на ошетените стопани е утвърден с акт, подписан от общинския кмет Тодор Милошов и 10 общински съветници. По села заграбените и унищожени продукти и имущество е както следва:

с. Горна Лисина: 1. Анастас Богданов – 180 лв. 2. Лазарка Пейчова – 20 лв. 3. Васил Хр. Самоходов – 35 лв. Петко Николов – 97,50 лв. 5. Младенка Рангелова – 12 лв. 6. Косто Николов 175 лв. 7. Мито Харизанов – 80 лв. 8. Цветко Младенов – 60 лв. 9. Младен Раденков – 50 лв. 10. Стоимен Миленков 346 лв. 11. Иванчо Кръстев – 190 лв. 12. Бинка Михайлова – 37 лв. 13. Манаси Иванов – 175 лв. 14. Иванко Илиев – 135 лв. 15. Васил Станчов – 60 лв. 16. Петре Аризанов – 154 лв. 17. Александър Д. Ярчов – 150 лв. 18. Илия Станков – 83 лв. 19. Йордан Петков – 65 лв. 20. Богдан Момчилов – 390 лв. 21. Лазар Миленков – 255 лв. 22. Рангел Лазаров – 50 лв. 23. Джорджо Д. Баджев – 80 лв. 24. Костадин Николов – 209 лв. 25. Андон Михайлов – 83 лв. 26. Величко Миленов – 178 лв. 27. Стоимен Иванов – 205 лв. 28. Дойчин Стоянов – 25 лв. 29. Гено Димитров – 50 лв. 30. Младенка Маличилова – 130 лв. 31. Петко Стоянов – 45 лв. 32. Милован Славков 112 лв. 33. Стайко Миленков – 8 лв. 34. Никола Иванов – 230 лв. 35. Вена Заркова – 50 лв. 36. Станчо Лазаров – 140 лв. 37. Зарко Радойков – 100 лв. 38. Кара Георгиева – 10 лв. 39. Иванчо Николчов – 150 лв. 40. Анастас Николчов – 240 лв. 41. Филип Аризанов – 440 лв. 42. Мито Христов – 210 лв. 43. Петко пешов – 86 лв. 44. Анастас Миладинов – 70 лв. 45. Трендафил Миленков – 510 лв. 46. Милисав Момчилов – 215 лв. 47. Симо Величков – 95 лв. 48. Велин Ангелов – 226 лв. 49. Джорджо Д. Ярчов – 160 лв. 50. Христо Радойков – 28 лв. 51. Цветко павлов 1300 лв. 52. Ангел Аризанов – 365,50 лв. 53. Тома Миладинов – 104 лв. 54. Петър Георгиев – 50 лв. 55. Тома Момчилов – 130 лв. 56. Манчо Момчилов 30 лв. 57. Костадин Миленков – 125 лв. 58. Михаил Николов – 40 лв. 59. Станчо Постолов – 161 лв. 60. Мито Станчов – 214 лв. 61. Дона Станчова – 173 лв. 62. Йордан Ст. Ярчов – 280 лв. 63. Станчо А. Дебеянов – 40 лв. 64. Михаил Стоянов 200 лв. 65. Иванчо Лазаров – 40 лв. 66. Янко Миленков – 20 лв. 67. Трайко Младенов 200 лв. 68. Йордан Харизанов 110 лв. 69. Тасе и други Господинови – 108 лв. 70. Косто Величков – 70 лв. 71. Григор Илиев – 75 лв. 72. Янко Станков – 80 лв. 73. Стамен Богданов – 116 лв. 74. Богдан Пешов – 216 лв. 75. Цветан и П. Найденови – 210 лв. 76. Анастас Димитров – 20 лв. 77. Божил Дойчинов – 140 лв. 78. Стамена Гергинова – 20 лв. 79. Найденов Кръстов – 1140 лв. 80. Кръсто Георгиев – 80 лв. 81. Тасе и други Младенови – 620 лв. 82. Иван Харизанов – 380 лв. 83. Иван Славков – 80 лв. 84. Постол Стоянов – 300 лв. 85. Лазар Господинов – 45 лв. 86. Христки Георгиев - 130 лв. 87. Стоян Милованов – 220 лв. 88. Спасена Димитрова – 130 лв. 89. Сава Богданов – 250 лв. 90. Васе Богданов – 320 лв. 91. Станчо Милошов – 130 лв. 92. Васе Радойков – 40 лв. 93. Арсо Миленков – 26 лв. 94. Трайко Ярчов – 1220 лв. 95. Пейчо Стойков – 50 лв. 96. Захари Младенов – 62 лв. 97. Васе Михайлов – 25 лв. 98. Йосиф Цветков – 62 лв. 99. Тенчо Момчилов – 90 лв. 100. Манчо Спасев – 460 лв. 101. Костадин Цветков – 60 лв. 102. Катинка

Трайкова – 20 лв. 103. Васе Петров – 100 лв. 104. Христки Стаменков – 42 лв. 105. Милош неделков – 120 лв. 106. Здравко Момчилов – 135 лв. 107. Стоимен Божков – 224 лв. 108. Аначко Момчилов – 530 лв.

с. Долна Лисина: 1. Георги Стоилков за 80 лв. 2. Васе Ст. Венин – 66 лв. 3. Велин Стоянов 35 лв. 4. Иванчо Стоянов – 26 лв. 5. Младен Стоянов – 90 лв. 6. Георги и К. Станчови 250 лв. 7. Спас Груев Селишки – 40 лв. 8. Михаил Костадинов – 20 лв. 9. Илия и Ст. Васеви 80 лв. Заре Илиев – 200 лв. 11. Мицо Ангелинов – 60 лв. 12. Стаменко Данчов – 60 лв. 13. Стаменко Постолов – 40 лв. 14. Костадин и Илия Янкови – 60 лв. 15. Миленко Стоянов – 55 лв. 16. Христо Стоянов – 20 лв. 17. Илия Стоянов – 20 лв. 18. Анаки Станков – 50 лв. 19. Гергин Иванов 25 лв. 20. Трайко Георгиев – 25 лв. 21. Рангел китанов – 20 лв. 22. Рангел Пейчов 25 лв. 23. Господин Илиев – 30 лв. 24. Веселин Илиев – 30 лв. 25. Станко Георгиев – 30 лв. 26. Петко Лепоев – 20 лв. 27. Младен Тренин – 25 лв. 28. Ангел Стоянов – 20 лв. 29. Васил С. Гайдов, С. Гайдов – 20 лв. 30. Ангел Момчилов – 30 лв. 31. Лоза Арсова – 32 лв. и 32. Ана Михайлова – 30 лв.

с. Горна Ръжана: 1. свещеник Марко Стоянов – 386 лв. 2. Стоичко Попмарков – 120 лв. 3. Стоимен Новков – 50 лв. 4. Илия Гмитров – 100 лв. 5. Стоян Смилков – 4 лв. 6. Иванчо Златков – 66 лв. 7. Иван Николов – 41 лв. 8. Димитър Стоянов – 15 лв. 9. Таско Петров – 60 лв. 10. Стамен Милиев – 85 лв. 11. Ангел Спасев – 70 лв. 12. Момчил Христов – 12 лв. 13. Новко Миленов – 10 лв. 14. Раденко Новков – 60 лв. 15. Станоя Петков – 70 лв. 16. Стоян Стоилков – 5 лв. 17. Костадин миленов – 34 лв. 18. Новко Иванов – 8 лв. 19. Величко Станчев – 10 лв. 20. Никола Станоев – 160 лв. 21. Стоян Илиев – 40 лв. 22. Тончо Джокев – 70 лв. 23. Михаил Станчов – 140 лв. 24. Китан Момчилов – 60 лв. 25. Иван Момчилов – 35 лв. 26. Петре Стоянов – 19 лв. 27. Станоя Илиев – 24 лв. 28. Стоичко Станоев – 105 лв. 29. Стойко Станчов – 80 лв. и 30. Иван Илиев – 60 лв.

Според посочените данни в Горнолисинската община са засегнати 170 домакинства. От тях са задигнати : 1825 кг. жито, 435 кг. брашно, 3247 кг. сирене, 482 кг. масло, 250 литра ракия 125 овце и агнета, 18 свине и прасета, 17 говеда, 11 коня, 5 кози, 19 кокошки и много други неща. Общите загуби възлизат на 23 300,53 лв., като тук се включва и ограбеното и унищоженото имущество на общинската канцелария и на училището.

Не е пощадена и Драгойчинската община със селата Шатковица, Метохия, Чешлянци, Побиен камък и Царица. Жителите на изброените селища на Драгойчинска община са насилствено лишени от 1395 кг. жито, 1686 кг. брашно, 3025 кг. сирене, 397 кг. масло, 12 литра ракия, 79 свине и прасета, 161 овце и агнета, 11 говеда, 2 коня, 175 домашни птици и други храни и вещи. Общият размер на грабежите според оценки на комисията е 17 184, 45 лв., като са ограбени 53 домакинства.

с. Доганица: 1. Новко Станков – 34 лв. 2. Христо Стоянов – 62 лв. 3. Митра Янкова – 1,40 лв. 4. Смилко Здравков – 61 лв. 5. Иванчо Райков – 109 лв. 6. Димитър Стоянов – 110 лв. 7. Стоян новков – 220 лв. 8. Стефана Костова – 182 лв. 9. Станко Здравков – 40 лв. 10. Иванчо велинов – 167 лв. 11. Дойчин Станков – 143 лв. 12. Велин Станков – 106 лв. 13. Цеко велинов – 64 лв. 14. Груя Фильов – 55 лв. 15. Спас Георгиев – 174 лв. 16. Тасо Малинов – 260 лв. 17. Богдан Смилков – 168 лв. 18. Ангел Станоев 225 лв. 19. Спас Христов – 90 лв. 20. Стойо Малинов 202 лв. 21. Станоя Цветанов – 12 лв. 22. Доста Петрева – 90 лв. Степо Кръстов – 208 лв. и 24. Атанас Стоилков – 76 лв.

с. Дукат: 1. Стойко Димев – 2065 лв. 2. Китан Илиев – 2289 лв. 3. Пейчо Стоилков – 1480 лв. 4. Васил М.Стаменов – 685 лв. 5. Илия Здравков – 1817 лв. 6. Спасе Ников – 1274 лв. 7. Васе Ив. Стоянов – 620 лв. 8. Тодор Николов – 2059 лв. 9. Манаси Тодоров – 10887 лв. 10. Стоимен тодоров – 661 лв. 11. Станойко Бойков – 913 лв. 12. Анастас Тодоров – 100 лв. 13. Андон Янков – 966 лв. 14. Саве Митрев – 400 лв. 15. Стойна Гьошева – 466 лв. 16. Аризан Дойчинов – 1245 лв. 17. Божика Гелева – 1689 лв. 18. Илия Велков – 441 лв. 19. Цветан Марков – 1131 лв. 20. Веселка Иванова – 302 лв. 21. Цветко Здравков – 1166 лв. 22. Дино Ст. Брегар – 48 лв. 23. Гоне Станков – 80 лв. 24. Велин М. Оберечков – 231 лв. 25. Трендафила Божилова – 1636 лв. 26. Манаси Бойков – 1919 лв. 27. Иван Иванов – 40 лв. 28. Неделко Рашков – 128 лв. 29. Спасе Рашков 12 лв. 30. Христо Павлов – 94 лв. 31. Стоян Димов – 2331 лв. 32. Ангел Марков – 162 лв. 33. Велин бойков – 417 лв. 34. Китан Янков – 963 лв. 35. Стойко Славков – 98 лв. 36. Гюргена Постолова – 940 лв. 37. Димитрия Златков 818 лв. 38. Стаменко Бойков – 417 лв. 39. Стойко Велков – 1620 лв. 40. Стойко Лазаров – 667 лв. 41. Станчо Велков – 423 лв. 42. Арсо Ников 259 лв. 43. Стойо Ников – 120 лв. 44. Милош Павлов – 2331 лв. 45. Геоша Велков – 223 лв. 46. Петре Бойков – 150 лв. 47. Янко Геошев 14 лв. 48. Безистена Сикадинова – 255 лв. 49. Иванчо Станков – 790 лв. 50. Стоян Станков – 174 лв. 51. Дойчин Паунов – 1096 лв. 52. Стамен Аначов – 628 лв. 53. Василко Иванов – 301 лв. 54. Таско Стоянов – 110 лв. 55. Момчил Ангелов – 6715 лв. 56. Стефан Дойчинов – 265 лв. 57. Стойна Стефанова – 255 лв. 58. Миче Митрев

– 261 лв. 59. Стойко Груев – 164 лв. 60. Иван николов – 891 лв. 61. Цветан Геошев 634 лв. 62. Дончо Стоянов – 100 лв. 63. Постол Стоянов – 257 лв. 64. Гергин Паунов – 62 лв. 65. Момчил Найденов – 25 лв. 66. Раденко Найденов – 95 лв. 67. Миладин Найденов – 90 лв. и 68. Манаси З. Въртевички 1054,10 лв.

с. Назърица: 1. Тодор Христов – 280 лв. 2. Иванчо Стойков – 160 лв. 3. Постол Аризанов – 240 лв. 4. Вена гогева – 120 лв. 5. Бойко Траянов – 140 лв. 6. Милчо Николчов – 100 лв. 7. Божил и Гергин Димови – 240 лв. 8. Стамен Ян. Еленички – 774 лв. 9. Спасена Андонова – 60 лв. и 10 Илия Станчов – 140 лв.

с. Църнощица: 1. Петрун Младенов – 10 лв. 2. Стоян Костадинов – 43 лв. 3. Мара Давиткова – 185 лв. 4. Тодор Златанов – 110 лв. 5. Спасе Геошев – 130 лв. 6. Илия Златанов – 60 лв. и 8. Яким Стоянов – 260 лв.

Или обобщено на изброените 110 домакинства са взети и унищожени: 18 300 кг. жито, 3335 кг. брашно, 1743 кг. сирене, 943 кг. масло, ракия – 85 литра, 143 овце и агнета, 38 говеда, 12 свине, коне и кончета – 11 броя и още много други продукти и вещи. А в с. Дукат са изгорени 37 къщи, 25 кошари, 23 плевни и 5 хамбара. Стойността на загубите е изчислена на 58 145, 60 лв. Или Църнощицка община е най-силно пострадала от кратковременното сръбско нахлуване, а първенство държи с. Дукат.

Не е пощадена и Бобешинска община от крайнината Каменица. Загубите са констатирани с актове, подписани от общинския кмет В. Петрев и по един общински съветник. Пострадали са жителите на три села:

с. Жеравино 1. Велин Пейчинов за 120 лв. 2. Никола Геошин – 85 лв. 3. Китан Георгиев – 120 лв.

с. Голеш: 1. Станю Стоянов – 460 лв. 2. Нада Миланова – 67 лв. 3. Деян Спасев – 485 лв. 4. Тодор Пейчинов – 52 лв. 5. Мите Петков – 255 лв. 6. Илия Милков – 58 лв. 7. Милко Гъошин – 150 лв. 8. Мито Цветков – 645 лв. 9. Иванчо Трайчин – 215 лв. 10. Кана Спасева – 664 лв. 11. Анани Станоев – 353 лв. 12. Стойо Спасин – 124 лв. 13. Яким Димитров – 207 лв. 14. Рашко Смилков – 347 лв. 15. Станоя Мирчев – 176 лв. 16. Таско Бойков 1505 лв. 17. Атанас Станойков – 715 лв. 18. Станко Бойков – 124 лв. 19. Мито Смилков – 460 лв. 20. Стоянчо Димитров – 820 лв. и 21. Пена Смилкова – 47 лв.

с. Караманица: 1. Геоша Цветин – 853 лв. 2. Димитър Христов – 104 лв. 3. Величко Златанов – 142 лв. 4. Христо Станков – 158 лв. 5. Сотир Илиев – 436 лв. 6. Стамен Величков – 276 лв. 7. Станиш Цветин – 360 лв. 8. Станко Стаменков – 265 лв. 9. Янаки Стаменков – 79 лв. 10. Насе Величков – 657 лв. 11. Станимир Илиев – 410 лв. 12. Стое Малинов – 163 лв. 13. Велин Христов – 509 лв. 14. Стойо Величков – 150 лв. 15. Стойо Станков – 616 лв. 16. Иван Стоянов – 923 лв. и 17. Малин Христов – 87 лв. На училището са унищожени чинове маси, маси, прозорци, цялата училищна библиотека и други за 775 лв. Сред заграбените храни и добитък са: 5820 кг. жито, 3110 кг. брашно, 1407 кг. сирене, 366 кг. масло, 47 литра ракия, 42 овце и агнета, 15 свине, 8 коня, 2 говеда, 4 кози и ярета, кокошки – 127 и т.н. Опожарена е една къща. Щетите нанесени на 41 домакинства, се равняват на 15 176 лв. Освен заграбените и унищожени имуществата, храни и добитък, посочени дотук, са нанесени и значителни поражения на селскостопанските култури. По общини те са оценени на: Бистърска – 2400 дка за 12 000 лв. 2. Божичка – 9 000 дка за 175 000 лв. 3. Босилеградска – 11840 дка за 25 000 лв. 4. Брестничка – 180 дка за 5 000 лв. Горноуйненска – не са посочени площите за за 5600 лв. 6. Горнолисинска – 1800 дка за 21 000 лв. 7. Драгойчинска – 1200 дка за 6200 лв. 8. Изворска – липсват декарите за 8600 лв. 9. Треклянска – непосочени декари, сумата е 8217 лв. и 10 Бобешинска за 60 000 лв. Тези опустошения са маркирани в писмо № 9324 лв. от 10 август 1913 г. до окръжния управител. В него е отбелязано, че до тази дата не са постъпили сведения от Долнолюбатска, Злогошка и Църнощицка община, поради невъзможност на кметовете да ги представят.

Или ако теглим черта на всички загуби, ще установим, че е заграбено и унищожено имущество, хранителни припаси и добитък на 542 домакинства и са пострадали над 16 420 дка земеделски култури. Общата стойност на загубите е 467 546,48 лв по тогавашния курс.

Реално е загубите да са много по-големи. Но установяването им във всички ограбени общини засега не можем да подкрепим с официални документи. Но безспорно и това е крупна сума, като имаме предвид бедното икономическо състояние на тези планински селища. А Сърбия не е платила нищо за престъпленията на своите войски в тази част на Западна България през 1913 година.

За нашите недодялани директори и греди

За едно успешно предприятие добросъвестната и отговорна работа на директора, управителния съвет и другите ръководни структури често пъти е от решаващо значение. Още повече ако се има предвид, че то след дълга и мъчителна работа за вътрешната си консолидация, и с подкрепата на Временното общинско управление получава постоянна и изгодна работа в Босилеград, от която, пряко или косвено, имат полза гражданите на Босилеградска община. Но значи ли това, че то трябва несъвестно да разпилява средствата осигурени с тежка мъка от Министерството на просветата на Р. Сърбия за реконструкция и доизграждане на още един етаж на Босилеградската Гимназия?

Друг е въпросът дали Гимназията в Босилеград, построена преди около 60 години по времето на цар Борис III, трябваше да се реконструира и доизгражда точно по този начин. Не съществуваше ли начин тя да запази първоначалният си изглед и с това да ни напомня за историята, за образованието и езика на който се учеха стотици наши образовани кадри, и най-вече за нашия български произход. Нямаше ли да ни бъде по-евтино и по-практично да се построи нова зграда с необходимите помещения за която в училищния двор има предостатъчно място? Тези въпроси остават отворени и за тях неведнъж е говорено.

Но тука става дума за предприятието “Изградня” от Босилеград. Преди две години то получи от Просветното министерство на Сърбия средства за реконструкция и доизграждане на сградата на Гимназията. За покривната конструкция е необходим дървен строителен материал /греди, дъски, летви и т.н/ които то не произвежда, и естествено, трябва да ги купи. И то си ги поръчва и плаща. За нещо повече от 40 кубически метра то заплаща на предприятието “Беояк” от Белград, което има своя дъскорезница в Плевля, сумата от около 400 хиляди динара, или около 9 хиляди динара за един кубен метър. При това директора на “Изградня” “забравя” че в Босилеград, само на триста метра от “Изградня” има дървообработващо предприятие “Бор” което произвежда същите тези греди по цена от 7 хиляди динара по кубен метър. Освен това, той очевидно “забравя” да пресметне че по този начин би спестил около 88 хиляди динара за своето предприятие. Едва ли си е и помислил, че от тези пари които не са останали в Босилеградска община губим всички ние. Най-напред губят работниците на “Изградня”, след това работниците на “Бор” понеже остават с по-малко работа, след това собствениците на борова гора защото няма кому да продадат дървеният материал, и на края, всички ние жителите на босилеградска община в чийто бюджет ще се слят толкова по-малко пари.

А кой печели? Не е възможно всички ние да губим а никой да не печели. Това го обсъдете и сами си помислете, какво правим и накъде вървим.

Йовица Костов
лесовъден инженер

Сладкарят на царя

Пише: Д-р Валентин Янев

Годината е 1941. Негово величество цар Борис III организира изложба-конкурс за избор на сладкар в кухнята на Двореца. Кандидатите за свободното място са много. Участвуват майстори сладкари от цялата страна. Наистина е престижно да приготвяш десертите на царското семейство! Сладкарските произведения, които се представят на изложбата са прекрасни и безкрайно разнообразни. Разкошни многопластови торти с причудливи форми и впечатляващи размери! Изобилие от сладкиши и всевъзможни десерти грабващи погледа на посетителите на изложбата!

Идва най-важният ден, Царят посещава изложбата. Негово Величество обхожда бавно залата и наблюдава внимателно всички тези сладкарски чудеса. На едно място обаче, той се спира и задържа необичайно дълго време. Очите му не могат да се откъснат от стоящата във витрината

корона. Да, това е наистина царска корона със златни отблясъци, финни орнаменти и искрящи скъпоценни камъни! Тя по нищо не се различава от истинската царска корона, освен, че е направена от оцветена карамелизирана захар. Кой е авторът на тази великолепна сладкарска работа? Оказва се, че тя е дело на един никому неизвестен младеж, българин от Западните покрайнини, който живее и работи от няколко години в София. Това е 25 годишния Славчо Петров Стоянов родом от село Славиня Царибродско.

Още на следващия ден Славчо е поканен в Двореца да заеме длъжността царски сладкар. Така късмета спохожда този изстрадал и препатил селски момък.

Славчо е роден на 8. III. 1916 година в село Славиня Царибродско. Детството му минава в сиромашия и тежка работа! Едва що завършил основно училище напуска бедното си семейство и отива да търси препитание в близкия град Пирот.

Съвсем отскоро тези измъчени западни български земи и трудолюбивото им население са откъснати от България и придадени към Кралството на сърби, хървати и словенци с несправедливия Ньойски договор. Царибродско, Босилеградско, части от Кулско, Трънско и Струмица биват откъснати от снагата на България. Част от населението се преселва веднага към България, а други са принудени да търсят препитание към вътрешността на Сърбия, както прави това и самият Славчо.

В Пирот малкото момче за първи път попада в сладкарския занаят започвайки работа в сладкарницата на един глухоням майстор. Работният му ден е безкраен! Той е и чирак и продавач и слуга и общ работник, с една дума – момче за всичко. Все пак лека-полека схватливото момче започва да усвоява основни неща в сладкарството. От родното му село идват обаче лоши вести. Набързо умират майка му, баща му и родната му сестричка. Така Славчо остава кръгъл сирак! Но животът продължава и Славчо не се отчайва, а се бори за оцеляване в тази неприязнено настроена към “бугарите” страна. Младежът решава да опита късмета си в столицата. Тук съдбата пак е благосклонна към него и той отново успява да заработи в сладкарството. Попадайки при много добър майстор сладкар Славчо постепенно усвоява нови тънкости в сладкарския занаят. Все пак през 1934 година сводолюбивия дух го подтиква да напусне Югославия и преминавайки границата идва да живее постоянно в България подобно на хилядите други бежанци направили същото преди него. Установява се в София и животът му започва почти от “дъното” в бедност и големи лишения. По това време градът е зает от бежанците, които са създали цели квартали и са се организирали в землячески дружества. Животът на всички е труден, работа не се намира лесно. Страната едвам се е отърсила от последиците на втората национална катастрофа а над нея надвисват облаците на задаващата се Втора световна война.

Не след дълго трудолюбието и професионалните му умения са забелязани и Славчо започва работа в сладкарница “Охрид”, където скоро се утвърждава като много добър сладкар. Талантът му избуява и се развива за да достигне своя звезден миг в деня на царската изложба-конкурс, където изваяната изпод ръцете му царска корона спечелва сърцето на царя. Така Славчо започва работа в кухнята на Двореца. Усетът на Негово Величество се оказва безпогрешен за това момче от Царибродския край, което се оказва истински творец-артист в работата си. Изпод пръстите му излизат истински сладкарски произведения на изкуството създаващи наслада не толкова за стомаха, колкото за очите. Всевъзможни пасти, торти, сладоледи и кремове красят ежедневно царската трапеза и задоволяват и най-изтънчените вкусове на царските особи. Истинско удоволствие доставяло на царя да забележи нескритото удивление на знатните си гости при вида на поднесените десерти. Тези видни държавни и короновани особи желали да се запознаят лично с твореца на сладкарските произведения. Така с присъщото си елегантно чувство за хумор, Царят обичал да казва на Славчо, че най-важен за доброто впечатление от обяда остава отличния десерт.

Но оказало се, че с това не се изчерпват талантите на младежа от Славиня. Веднъж разхождайки се из помещенията на дворцовия персонал, Царят с изненада открил множество чудесно нарисувани картини окачени по стените им. Оказало се, че и те са дело на Славчо. Царят бил толкова впечатлен от художествената му дарба, че настоятелно му предложил да го изпрати в Берлин за да учи изобразително изкуство. Славчо предпочел обаче да остане при семейството и работата си в Двореца. Така съдбата ни лишава от един най-вероятно много талантлив художник, но пък ни дава един превъзходен майстор сладкар.

Идва и фаталната 1943 година когато внезапно и при мистериозни обстоятелства умира Цар Борис III. Последват политически събития, които слагат траен отпечатък върху съдбата на българския народ. Съветската армия прекосява Дунава, навлиза в България и създава условия за извършване на военен преврат, докарал за дълги години комунистите на власт. В края на 1946

година монархическата институция бива премахната официално след един грубо нагласен, да не кажем направо фалшифициран референдум проведен в несъответствие с тогава действащата Търновска конституция. На царското семейство е даден срок от 48 часа за да напусне страната.

През всичките тези преломни дни и месеци бай Славчо остава в най-близкото обкръжение на осиротялото царско семейство. Той се грижи за овдовялата царица и малките деца и се старае дните им да не минават така тягостно. Един от малкото изпращачи на перона при тяхното изгонване от страната е и той. Приготвените от него за последен път сладкиши за малките Симеончо и Мария-Луиза не достигат до тях. Те са грубо стъпкани на земята от намиращите се там милиционери пред насълзените очички на децата.

В месеците последвали 9. IX. 1944 година, Славчо и семейството му оцеляват по чудо при развихрилия се “червен” терор. Може би го спасява пак невероятния ме талант неподвластен на идеологии и политически борби. Животът му лъкатуши между белязаното му “царско” минало и настоящето изпълнено с постоянен труд отново в попрището на сладкарския занаят.

Животът ни предлага невероятни и неочаквани обрати. Става така, че след почти половин век на безвремие и последвали разтърсващи промени на цялото ни човешко общество съдбата среща отново двама от участниците в онези далечни времена и събития. Останалата жива царица Йоана и тогавашния царски сладкар бай Слави имат вълнуваща среща на българска земя, която протича под знака на спомените за онова време. Тя се оказва и последна. Скоро след нея умира и двамата.

Днес, когато бай Слави не е вече между живите духът му сигурно витае над родното му село Славиня дало живот на този талант и артист умещ да превръща в изкуство всичко до което се докосват ръцете му!

Хей, език ти роден наш!

Пише: Иван Николов

“Нарушаването на достойнството на всяко човешко същество е рана, която прави човека проводник на насилие и нови жертви”.

/Ели Визел, носител на Нобеловата награда за мир за 1986 година/

Това лято в Босилеград го удариха на министерлък.

Както си спомняте, през май вицепремиерът на Сърбия генерал Перишич, изрази разочарованието си от това, че в Общинския съвет в Босилеград нямало нито един сърбин. Очевидно човекът не знаеше къде е дошъл.

След него довтаса шефката на кабинета на просветния министър на Сърбия Александра Христов/a/. За ония които не знаят, тя е босилеградчанка и е внучка на Арсена Содаджиката.

След нея дотърча Министърът на правосъдието Владан Батич. По-наивните си помислиха, че е дошъл да поразрови чекмеджетата в Общинския съд да не изядат молците папките с делата които киснат там от години и да смъмри юловските съдии да си поразмърдат задниците, а то се оказа, че човекът много бърза и няма време да се занимава с такива работи. След половин час мрънкане на общи теми в Културния център, той между другото каза, че от тази есен в училищата ще се преподават и поповските науки, но не каза ясно на кой език. След това покани симпатизантите си да поостанат, и след малко, в Босилеград се окопи още една партия – християндемократическа! Доволен, министърът мушна човката си в беемвето и отпраши из Лисинска река. Едвам тогава разбрахме истинската цел на неговото посещение.

След него в Босилеград цъфна и просветния министър Гаша Кнежевич. Така се изпълни желанието на босилеградските общинари които отдавна го канят да дойде в Босилеград и да обясни на хората че децата им трябва да учат на български език. Нищо че това и врабците го знаят. Все е

по-друго като го каже министърът! И той го каза: българите трябва да учат на български език! Какво друго можеше да каже? Сега остава да видим какво ще направи.

Добре е, че босилеградчани посъбраха кураж и горе-долу му разказаха играта. Но съмнението пак си остана. Защото министърът не призна вината на Сърбия в това отношение. Пък и предложението да се формира работна група която отново да умува как да възстанови езика много напомня на едно проверено правило на Никола Пашич: “ако искаш да замажеш нещо, формирай работна група”. Така че останаха да тегнат най-малко два въпроса:

Първо, защо Правителството на Сърбия проспа цели 11 месеца, а просветния министър дойде в Босилеград две седмици преди началото на учебната година и то в неделен ден? Как ще се възстанови българският език на практика когато все още няма учебници на български език, а значителна част от учителите и преподавателите са вече с дотам промити мозъци, че ги е гнус да говорят на български език? Пък не са малко и ония, които все още блънват за някакви “анкети”, “референдуми” и тем подобни шашлами с които да може някак да се изклинчи възстановяването на българският език, напук на България и международната общност, та ако ще, още сто години да останем в международна изолация.

Второ, белградският печат премълча посещението на просветния министър в Босилеград, въпреки че с него вървеше група от четири журналистки. Ако е точно, че това което не го отбележат медиите не се е случило, тогава това значи че в Белград изобщо не ни придават значението което ние сами си придаваме. Между другото, журналистките които дойдоха от Белград, нямаха никаква представа за това къде са дошли, и в какво се състои нашият проблем. Една от тях дори прояви типичния си сръбски дженабетлък когато стана дума за нарушаването на правата на българското малцинство и по-конкретно, за уволнението на преподавателката Валентина Христова.

Но докато в Босилеград поне се водеше някакъв диалог, на другия край, в Цариброд, се стигна до инциденти. Група пияни военни лица в едно кафене си спретнаха един бой на национална основа, засега само “с леки телесни увреждания”. След няколко дни осъмна и един смразяващ графит: “Бугари у Бугарску”. Лично аз нямам нищо против такива графити, под условие да се напише и втората част от уравнението. Иначе сметката никак не излиза.

Така че една година след демократичните промени пак сме си на същото дередже, дори и по-лошо. И нещата почнаха опасно да смърдят.

Просветния министър учтиво ни обясни че трябва да учим на български език, /ако искаме, разбира се/, само не каза, /ако поискаме/, кога държавата ще ни създаде условия за това? Кое то ме кара да си мисля, че образованието на българското малцинство може и да не е в компетенциите на Просветното министерство, а вероятно към някой забутан отдел на Държавна сигурност. Иначе не разбирам защо толкоз обструкция и увъртане на нещата. Когато изхвърляха българският език из нашите училища, направиха го за нула време – никой не постави въпрос нито за учебници нито за преподаватели на сръбски език.

Проблемът иначе е никакъв. Ако имаше ясно изразена политическа воля и готовност да се признаят грешките от миналото, децата от предучилищна възраст и първолачетата още от тая есен можеха да стартират на български език. Защото дори и да няма учебници на български език, учителите и преподавателите според закона са длъжни да го знаят и могат да се справят. Макар и по цена да се внесе някой и друг буквар или сметанка от България. Не вярвам дежурните патриоти да ги клъцне инфаркт от това.

Нашето нещастие се състои в това, че пак се опитваме да решаваме проблемите на парче и се подвеждаме по празни обещания. Съюзното правителство ни залъгва с някакъв “свръхмодерен” закон за малцинствата, който по същество си е чиста политическа декларация. Отделно че на Съюзното правителство, а вероятно и на Съюзната държава са им преброени дните. Но дори и да не са, тия общи принципи преписани от международните документи по правата на човека, сами по себе си не са достатъчни да решат проблемите на малцинството по начин който да ни осигури шо-годе нормални условия за живот. Освен голи права, ние се нуждаем и от реални политически механизми за тяхното осъществяване. А това подразбира коренно реформиране на държавата. Кое то значи че се нуждаем от основно преосмисляне на политическото си положение в държавата така че нашата политическа воля да бъде формирана тук, по демократичен начин и изхождайки от нашите интереси да бъде представена в Белград, а не тамошните политически централи да ни я налагат по обратен път чрез своите лилипут-партии в Босилеград.

Впрочем, няма що да се изсилваме да откриваме топлата вода. Ако ще ставаме демократична държава, знае се какво е положението на малцинствата в демократичните държави. Войводина го каза ясно, че по-ясно няма къде.

ДСБЮ беше една от най-прогонените организации по времето на Милошевич

Интервю с инженер Йовица Костов, Председател на Демократичния съюз на българите в Югославия

Йовица Стефанов Костов е сегашният лидер на Демократичния съюз на българите в Югославия. По професия е лесовъден инженер, роден е на 24. 06. 1963 година в село Паралово, Босилеградско. Основно училище е завършил в Босилеград, средно и висше образование е придобил в Скопие. Работи като ръководител на производството в цеха за дървообработване “Бор” в Босилеград. Женен е. Член на ДСБЮ от основаването му 1990 година.

Г-н Костов, Вие сте петия пореден председател на ДСБЮ. Избрани сте след оставката на Арсо Тодоров която дойде някак инцидентно. Как ще коментирате тази оставка и появилите се след нея реакции в сръбския печат?

Адвокат Арсо Тодоров бе избран за председател на Главният съвет на ДСБЮ на 8 юли 2000 година и не веднъж говореше, че ще си подаде оставката поради големи професионални задължения и липса на време за партийна дейност. Тия мотиви бяха наведени и в оставката му. Не ми е известно дали освен тия е имал и други мотиви. Той е доста популярна личност в нашия град и загубата за ДСБЮ е наистина голяма. Що се отнася до появилите се статии в сръбския печат те са доста контроверзни: говори се за недоразбирания с КИЦ заради това, че уж КИЦ-а проповядвал национализъм, заради това че КИЦ-а искал да се дистанцира от сръбските партии в Босилеград, че той не искал да бъде българин по професия и т.н.

Аз съм бил свидетел на няколко разговора които Арсо Тодоров е водил с хората от КИЦ-а, и не съм чул никакви съществени забележки по отношение на работата на КИЦ-а. Не разбирам за какъв национализъм става дума. КИЦ е неправителствена организация – гражданско сдружение, което разпространява българската култура сред българското малцинство в Югославия, а не национализъм. След 5 октомври 2000 година в Босилеград се създадоха повече Общински организации на сръбски партии и то предимно от активисти на бившия режим /СПС – ЮЛ/, така че е съвсем нормално да се завземе едно доста резервирано отношение към повечето от тия партии, не към всички, понеже съществува опасност на българското малцинство в процеса на демократизацията да му се наложи чужда политическа воля, а същевременно да не му се предостави възможност по демократичен път то да си формира своя политическа воля, свой начин на мислене и право на свободен избор. Професия българин не съществува, съществува българска национална принадлежност с която всеки българин трябва да се гордее. Аз в оставката на Арсо Тодоров не виждам нищо инцидентно, тя е негов личен чин, надявам се че е мотивирана от неговата лична воля и правото на свободен избор. Ние сами знаеме, че членството в която и да е политическа организация се основава върхи принципа на свободната воля и по същия принцип престава.

След оставката на Арсо Тодоров се създаде една представа че ДСБЮ се намира в криза. Смятате ли че с Вашият избор тази криза е преодоляна?

Незнам колко е точна тази представа. През изминалите десетина година ДСБЮ извървя много тежък път, изживя един труден период и успя да оцелее. ДСБЮ беше една от най-прогонените политически организации по времето на режима на Милошевич който искаше да забрани ДСБЮ и той да не съществува като политическа организация. Естествено, за да може да може по-лесно да мачка нашия народ, да му налива сръбско национално съзнание докато най-накрая всички ние не изчезнем като българи.

Членовете на ДСБЮ бяха преследвани, съкращавани от работа, срещу тях се водеха съдебни процеси, на безработните членове на ДСБЮ не им се даваше работа в държавни предприятия, имаше индивидуален натиск, заплахи, закани и т.н. По време на войната тогавашния

лидер на ДСБЮ д-р Марко Шукарев беше единствения политически лидер в Югославия който беше арестуван в Нишкия затвор. И по време на мандата на Арсо Тодоров ДСБЮ продължи своя политически живот, чийто единствен недостатък беше слабата политическа активност наследена от изминалия период както поради обективни така и поради субективни причини. Основата на тези недостатъци не може да се търси в един човек. Трябва задълбочено да се анализират всички грешки от изминалия 10 годишен опит и да се изнамерят подходящи методи за тяхното преодоляване. ДСБЮ не е заснован на принципа един лидер – една партия, а цялото ръководство та дори ако щете, и цялото членство трябва да бъде един творчески колектив. Аз лично в рамките на своите възможности ще се залагам за този принцип за който се застъпваше и Арсо, за по-голяма политическа активност на цялото ръководство и членство и за по-добри политически резултати. Дали ще успее, времето ще покаже.

Как виждате глобалното положение на българското малцинство в Югославия?

Българското малцинство в Югославия е в много тежко положение преди всичко поради трудното икономическо състояние на населението от една страна, и от друга, поради проблемите свързани с образованието, здравеопазването, вероизповеданието, оскъдицата и безпаричието. Налице е всеобща мизерия в която над 90% от малцинството вегетира на ръба на егзистенцията. Поради отдалечеността на Босилеград от по-големите административни центрове, хранителните продукти, горивото и останалите необходими неща са по-скъпи от тези във вътрешността, а работниците получават, или дори и не получават минимални заплати, селата са обезлюдени, броят на населението е в постоянен упадък. Не се спазват малцинствените и човешките права. Образованието по тнр. “двуезичен метод” е изцяло на сръбски език, а българският език се изучава с минимален брой часове. Българското малцинство трябва изцяло да се обучава на български език, вероизповеданието също трябва да е на български, женските фамилни имена трябва да се пишат според българският език и правопис, езика в общинската администрация трябва да е български. Необходимо е да се създадат възможности за по-голяма икономическо и културно сътрудничество с България, свободен проток на стоки, хора и капитали, създаване на смесени югославско-български предприятия, премахване на митническите бариери които създават трудности при работата на предприятията.

Как виждате отношенията на ДСБЮ с другите политически партии?

Имаме добри отношения с Демократичната партия и с Гражданския съюз на Сърбия, с тях заедно участваме във временното общинско управление в Босилеград. Общо взето имаме нормални отношения с почти всички партии членки на ДОС. По-предпазливи сме към новосъздадените общински отбори на партиите в които членуват активисти от бившия режим. Смятаме че хората немогат да се променят ако сменят партията в която членуват и от социалисти за една нощ да станат демократи. Хората които през изминалите години неаргументирано нападаха и клеветеха КИЦ и ДСБЮ, трудно могат да променят становищата си. На тях новите партии им служат или да запазят старите позиции в обществото или да се доберат до нови привилегии и удобства.

Как виждате участието на ДСБЮ на предстоящите избори на 4 ноември?

ДСБЮ ще вземе активно участие на предстоящите избори. Ние сериозно се готвим, и ще участваме на тия избори най-вероятно в коалиция с някои от партиите на ДОС. По принцип сме готови да излезем заедно с ония партии които уважават програмата и устава на ДСБЮ, или са готови да защитават основният минимум на правата и интересите на българското малцинство в Югославия. В този смисъл сме готови да водим разговори с всички партии с демократична ориентация. ДСБЮ засилва своята дейност, общинската организация на ДСБЮ всекидневно се готви за изборите и в този смисъл каним всички наши членове и симпатизанти да вземат активно участие в подготовките. Общинският съвет на ДСБЮ има редовни заседания всеки петък от 16 часа в помещението на ДСБЮ в общинския Културен център.

Интервюто взе:

Иван Николов

За самозванните емисари и подмолната война срещу КИЦ

Пише: Иван Николов

Винаги съм се разкайвал, когато съм работил нещо против съвестта си. Тази статия написах през септември 2001г. за 21 брой на “Бюлетина”. Лидерът на ДСБЮ и член на Програмния съвет на КИЦ-а Йовица Костов ме накара да не я пусна в “Бюлетина” защото според него “щяла да наруши отношенията в коалицията ДОС в Босилеград”. Сега разбирам истинската причина.

Изминаха цели три години откакто КИЦ “Цариброд” отвори врати в Босилеград и Цариброд. Три години откакто води тежка и неравностойна, а на моменти и безизгледна борба за възстановяване и разпространяване на българската култура сред българското малцинство в Югославия. Борба за пропагиране на демократичните ценности и съвременният европейски начин на мислене и поведение. Борба за издигане на нашия духовен живот от бездната на примитивизма, робството, страхът и насилието, до височините на свободата, достойнството и благополучието. Борба за мобилизиране на всички сили и средства с общи усилия да се измъкнем от изкушенията на Балканските касапници, и да намерим начин нашето малцинство да заживее по-добре, по-свободно и по-човешки.

По времето на режима на Милошевич човек не само трябваше да бъде безупречно морално чист, умен и тактичен, но и безразсъдно смел и готов на саможертва за да бърка в очите на великосръбският национализъм и то по времето когато неговите озверели привърженици масово разстрелваха цивилно население на Косово. Не искам да споменавам ничии заслуги. Ако някой ги има, за тях ще се произнесе историята.

Искам само да припомня на ония с късата памет, къде бяха тогава и къде са сега. И да ги предупредя за подмолната война която водят срещу КИЦ. Имена засега няма да споменавам. Не искам да опетнявам близките им с техните глупости. Но ако се наложи, ще го направя. Длъжен съм да го направя, не само заради каузата на която посветих живота си, не само заради колегите с които така щедро и без остатък се раздавахме и продължаваме да се раздаваме в борбата за интересите на нашето малцинство, но и заради десетките наши приятели в България които безвъзмездно и с чисти помисли идват в Босилеград със силата на изкуството да работят за една светла и чиста идея.

Длъжен съм да го направя и защото ми писна от съвети и упреци от хора, които цял живот са се занимавали с празни приказки, клюки, интриги и клевети, хора които довчера бяха част от тоталитарната машина на Милошевич, хора които все още нямат смелост да пренесат един български вестник през митницата и на които думата “удба” се е превърнала в кошмар и мания за преследване.

По начало, винаги съм готов да изслушам всеки добронамерен съвет за подобрене на работата на КИЦ, но не и от хора които довчера отиваха да ръкопляскаат на конгресите на Милошевичевата партия, не и от хора които активно участваха в създаването на екстремните великосръбски националистически партии в Босилеград, не и от хора които отиваха в Белград на митинзи да дават подкрепа на Милошевич и които изпращаха при него децата си на поклонение и не от хора които за дребни лични интереси правеха вратоломни политически екзибиции. Защото има нещо което никога и никому не прощавам – предателството!

Мисълта ми е за ония наши безделници които с часове наред киснат из разни министерства и служби в София, и по линията на лични познанства и връзки не само злонамерено клеветят хората които работят в КИЦ, но и манипулират и излагат на риск други хора, злоупотребявайки чистосърдечните им патриотични чувства към нас, за да си разчистват сметки на комшийска основа в Босилеград – все в името на “националните интереси” на българското малцинство. Така все в името на “националните интереси” му нанесоха не малко вреда. Благодарение на тях, някои млади хора от Босилеград и Цариброд претърпяха пълно разочарование в България. Някои не можаха да получат българско гражданство, други неможаха да следват, трети бяха тормозени и изнудвани, защото все се намираше някой да ги наклепе Тамкъдетотрябва, че баща им и майка им били еди-

какви си. Единствения резултат от това бе, че тия млади хора после отиваха в Сърбия, потъваха там, и бяха завинаги загубени за българщината.

Последното им “геройство” през изминалото лято бе, че успяха донякъде да подхлъзнат лятната почивка на море за босилеградските деца.

Когато КИЦ започна да работи, група махленски шпиони дни и месеци наред, на студ и пек, клечаха на пейката срещу КИЦ и старателно записваха кой влиза и кой излиза от него. До 5 октомври докладваха в Белград че в КИЦ влизат много хора, а след 5 октомври докладват в София, че влизат – малко. Престарават се и пред едните и пред другите.

С това никак не искам да кажа че КИЦ е застрахован от грешки, но не бива с грешките на КИЦ някой друг да прикрива собствените си грешки, безделие и некадърност. Защото КИЦ може да бъде обвиняван във всичко друго, но не и в безделие, липса на посетеност, отстъпване от програмните цели и националните интереси на малцинството. Всеки който е видял концертите на рок-групата “Сигнал” и на народния певец Илия Луков знае, че е безочна лъжа да се говори за липса на посетеност. Всеки който знае, че КИЦ в Босилеград годишно разпространява около 15 000 видеокасети на български език, 900 български книги, над 1500 български вестници и списания, няколко стотин български календара, организира по 6 - 7 масови културни програми - концерти, издава един доста популярен “Бюлетин” с тираж около 4 000 екземпляра годишно, организира летни и зимни почивки за около стотина босилеградски деца, екскурзии за възрастни из България, участва в работата на разни форуми на неправителствени организации от които защитава правата и интересите на българското малцинство, организирано участва в масови спортни прояви в България, оказва услуги и съдействие на много хора, помага на болни хора да бъдат лекувани в България, провежда курсове по английски и т.н. – не може да отрече успехите на КИЦ-а. Може би всичките проблеми идват от там, че работи прекалено успешно по всички направления и от това някой безспорно много се дразни.

Не че не може да работи още по-добре и по-успешно. Но с тримата си щатни служители, ограничените средства с които разполага, съществуващите законови ограничения в една държава каквато е Югославия днес, и “приятели” които упорито го подкопават – който и да е друг, едва ли би се справил по-добре. Пък и културното възраждане на един потиснат и смачкан народ какъвто е нашият, не може да се проведе чрез кампании. Това е дълъг и мъчителен духовен процес който зависи не само от КИЦ, но и от редица други фактори.

Някои дори стигнаха дотам, че всички неуспеси на ДСБЮ на политически и организационен план почнаха да приписват на КИЦ. И с всичкото си безочие почнаха да ни дават съвети кого да уволним и кого да сменим в Програмния съвет за да може КИЦ да заработи както на тях им се иска – вероятно така както оплетеният сега в паякова мрежа ДСБЮ. Други, подобно на комунистите отпреди 5 октомври почнаха да се изсилват да го закриват. Опасявам се, че зад тази “добронамереност” на тия “големи патриоти” се крие съвсем друга цел – да се разруши всичко постигнато досега.

Тия “големи патриоти”, които в България се ползват с не малка репутация и влияние, особено сред определени кръгове и личности които никога не са стъпили в Босилеград, на малка врата прокарват своите лични виждания като партийни становища на ДСБЮ, но като се върнат в Босилеград, навсякъде сеят дефетизъм и деморализация. Със своето компромисерско поведение към сръбските политически партии те до значителна степен ослабиха ДСБЮ и превърнаха Босилеград в развѣдник на сръбски политически партии в които посредствени хора с дребни душички за лични интереси отново ще проиграт надеждите и стремежите на хората за промени, а агонията на българското малцинство ще продължи. Не случайно го направиха в момент когато българското малцинство повече от всякога се нуждае от силна политическа партия която да има достатъчно сили да удари с юмрук по масата и от Сърбия да поиска онова без което не можем да оцелеем като българи и като граждани.

Историята ни учи, че нашият народ винаги е бил жертва на предателството и на грешките на прекалено самомнителни, но недораснали до ролята си хора. В своята практика КИЦ винаги ги е разобличавал. Някои от тях си умислиха, че едва ли не лично са изпратени от Провидението да ни спасяват, а от такива винаги най-много ме е било страх. Именно те днес водят своята подмолна война срещу КИЦ. Това никак не е война срещу определени хора, а война срещу една институция която открито и безкомпромисно отстоява националните интереси на българското малцинство и която може да бъде опасна само за великосръбската асимилаторска политика която, за съжаление, още не е напълно поразена. Предупреждавам всички съзнателни и несъзнателни участници в тая

война още веднъж да си помислят. Тоя път съзнателно премълчавам имената им. Те сами ще се познаят.

Предупреждавам също така всички наши приятели в България които работят и милеят за своите сънародници в Западните покрайнини да не се подават на уловките на разни самозвани емисари които напоследък плъзнаха из България със своя закъснял патриотизъм злоупотребявайки връзките и познанствата си с влиятелни лица за дребни пакости. Нито България, нито българите в Западните покрайнини могат да разчитат на такива зловни душици. Защото не злобата и пакостта, а човеколюбието е двигателната сила на истинските борци за народни идеали.

КИЦ – дежурния виновник на всяка власт

Ежедневникът “Блиц” от 28 август обяви статия “Мост на сътрудничество или скарване на държавите” в който се говори че бившият председател на Демократическия съюз на българите в Югославия Арсо Тодоров е подал оставка “...заради разминаване на Тодоров и някои разочаровани членове с ръководителите на Културно-информационния център в Босилеград”... който “...место с изворните принципи да се бори за националната самобитност на българското малцинство на нашите пространства започна да проповядва национализъм”. По-нататък в статията се говори, че Арсо Тодоров отбранявал тезата, че българското малцинство “...не смее да скарва Белград и София, но трябва да бъде мост на сътрудничество между двете държави. Противоположно на него, ръководството на Културно-информационния център е решително в настоянието българското малцинство да се дистанцира от която и да е партия със сръбски белег.

По повод тази статия, Културно-информационния център в Босилеград издава следното съобщение:

В оставката която бившият председател Арсо Тодоров подаде на Главния съвет на Демократичния съюз на българите в Югославия, и която пренесоха медиите, пише че той подава оставка “...заради големи професионални задължения”. Твърденията изнесени в “Блиц” са противоположни на онова което Тодоров е навел в оставката, и на онова което той в своите политически изявления е говорил в течение на своя едногодишен мандат, залагайки се дори за известен степен на автономия на българското малцинство.

Що се отнася до Културно-информационния център /КИЦ/ “Цариброд” в Босилеград, той принадлежи към системата на неправителствени организации основани с цел да разпространява, тачи и развива българската култура сред българското малцинство, пропагира демократичните ценности и развива свободоумен, критически начин на мислене и поведение. Във връзка с това, КИЦ –а в Босилеград винаги е разобличавал унизителното социално и политическо положение на българското малцинство в Югославия което е изложено на дългогодишна политика на национална и културна асимилация и систематично нарушаване на човешките права, залагайки се в предстоящите конституционни и законодателни реформи, на българското малцинство в Югославия да се създаде определена политическоправна рамка, в която съобразно международните стандарти за положението и правата на националните малцинства да се създадат условия за неговото всестранно икономическо, културно и политическо развитие.

Изхождайки от това, КИЦ “Цариброд” в Босилеград непрекъснато изтъкваше необходимостта от единствено настъпление на българското малцинство пред държавното ръководство на Югославия и Сърбия за да може то да се избори за по-добро икономическо и социално положение. Заради това и изпаднаше в стълкновение с партиите “със сръбски белези” които започнаха бързо да се размножават след 5 октомври в Босилеград където над 98% от населението е от българска националност, сочейки опасността, че тия партии, чрез своите централи в Белград могат да наложат своята политическа воля на българското малцинство, вместо да го оставят то само, по демократичен път да формира своята политическа воля и свободно да я изнесе пред държавното ръководство. От друга страна, тия партии разбиват единството на българското малцинство и значително намаляват шансовете на ДОС на предстоящите местни избори. Още повече, че в тия партии се групират хора от местните силови центрове и бившите СПС и ЮЛ структури които по заобиколен път се опитват отново да се върнат на власт.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград счита, че българското малцинство може да бъде “мост на сътрудничество” в истинския смисъл на думата само ако неговото положение се реши според

международните стандарди за положението и правата на малцинствата и националните интереси на България и Югославия, тоест повдигане на неговият жизнен стандарт и социална сигурност, а не то отново да бъде жертвано в името на някакви абстрактни идеологически флоскули за “мостове на сътрудничество”. КИЦ изразява опасението си, че продължаването на политическите натисци на българското малцинство в условия на драстично влошаване на неговото социално-икономическо положение, може да доведе до увеличение на националното напрежение на тази територия. Според това, не се работи за никакво “проповядване на национализъм” а за последователна борба за безусловно зачитане на националните и граждански права и свободи на българите в Югославия. Опитите жертвите на великосръбският национализъм да се обвиняват за национализъм, е типичен пример за подмяна на тезите и прикриване на отговорността за систематично нарушаване на правата на българите.

Статията в “Блиц” силно напомня на медийната кампания която по времето на Милошевич се водеше срещу роководителите на КИЦ като “чуждестранни платени агенти”. Сръбската общественост трябва да знае, че българското малцинство вече не е само в борбата за своите национални и граждански права и свободи, и че зад себе си има един силен и влиятелен съюзник – демократична България. Този факт трябва добре да запомнят всички великосръбски националисти които доведоха нашето малцинство на ръба на пропагата.

Също така, не се касае за никакви “превирания” в босилеградският Демократически съюз на българите в който всеки свободно може да се зачлени или да си подаде оставка поради някои свои причини. Касае се само за големи политически диверсии които имат за цел да предизвикат криза и да отслабят позициите на ДСБЮ, а с това и на ДОС на предстоящите избори, за да могат отново да се върнат на власт старите мафиотски структури.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград
Председател:
Иван Николов

Младежки камп -“Културата на съжителството”

В организация на Съюзното министерство за национални и етнически общности от 20 до 26 август 2001 година в Нови Сад се проведе младежки камп под заглавие “Културата на съжителството”. На това събрание участваха около 70 участници представители на разни малцинствени организации и сдружения от цяла Сърбия.

За шест дни участниците имаха възможност да изслушат шест научни доклада и то: “Межкултурност, многокултурност, толеранция и неразбирателство” – преподавател Стийепан Гредель, от Института за философия и обществена теория; “Ромите между дискриминацията и интеграцията”, преподавател Божидар Якшич, Институт за философия и обществена теория; “Патриотизъм, национализъм, шовинизъм,” преподавател Павел Домоньи, Хелсинкски комитет за човешки права; “Религиозен диалог и толеранция – драмата на неразбирателството”, преподавател Гюро Шушняр, Филозофски факултет; “Малцинствата в централна и югоизточна Европа”, Горан Башич, Съюзно министерство на правосъдието; Европейският съюз като наднационална общност”, преподавател Мая Ковачевич, Съюзно министерство за икономически отношения с чужбина.

Освен с научна, участниците имаха чудесни възможности да се забавляват и да посетят Новосадската крепост, музеите и други забележителности на града.

Българското малцинство бе представено от Миле Ненов, член на Демократическия съюз на българите в Югославия.

Александър Димитров

“Нашинец” – чист политически плагиат

Жизнената и политическа биография на прочутия босилеградски лекар д-р Драган Андонов е много добре известна на всички босилеградчани. Той е типично “дете на комунизма”, и достоен син на блаженопочившия комунистически съдия /свършил право едва преди смъртта си/ Иван Андонов, който на оня свят отнесе греховете и проклятията на поне 180 невинно осъдени босилеградчани по линията на Информбюро и издържали дългогодишни наказания на Голия Оток.

По времето на Тито, д-р Андонов си беше първокачествен комунист и само благодарение на заядливиет си характер той стана опозиция и то не защото се размина с политиката на Съюза на комунистите, а поради простата причина, че известния негов Решлянски колега и башкомунист д-р Крум Накев му взе директорското място в Здравния дом в Босилеград на което той се надяваше. Обиден, той пишеше дълги плачливи писма на Милошевич, който тогава още учеше касапския си занаят в Централния комитет на Съюза на комунистите на Сърбия. Но тогава Милошевич нямаше нужда от заядливи, а от послушни комунисти и след като той предпочете д-р Крум Накев, д-р Андонов си взе слушалките и замина за Скопие. И там не се задържа и след година-две, пак си докара багажа в Босилеград.

След като Югославия отиде на барабан, д-р Андонов почна да се въодушевява за Съюза на реформистките сили на Анте Маркович, а като видя че не само той, но и господ не може да оправи Югославия, той почна да прави някаква партия “ЮДЕМ” (Югославска демокрация). Така и не му стигна акъл да разбере, че такова понятие като “югославска демокрация” не съществува. Като видя че не му стигат членове да я регистрира, той се присламчи към Демократичната партия на Драголюб Мичунович. На изборите от 1993 година д-р Андонов отказа да направи коалиция с ДСБЮ на местно равнище в Босилеград, въпреки че ДСБЮ тогава беше член на ДЕПОС, и дори се силеше че когато той дойде на власт, ще забрани ДСБЮ.

Това обаче не му попречи след три години да замине за България и след като и там бизнесът му фалира, той се завърна в Босилеград в доста окаяно състояние /неизвестно защо/ и отново се гмурна в сръбската политика. След като сложи оглавника на босилеградските демократи, той си ги водеше веднъж при Кошуница, после при Джинджич, после при Вуксанович, но така и не можа да улучи кой ще победи. Ядосани от това теглене от кошара на кошара, неговите подчинени демократи взеха да му се опъват, все докато неговият най-близък приятел Миле Миленов го сиктероса от Демократичната партия. Разсърден, докторът реши да става член на ДСБЮ.

Там обаче не го приеха. И как да го приемат когато той открай време си беше политически опонент на ДСБЮ и не пропускаше нито една културна проява на КИЦ–а, особено когато имаше гости от София, а да не изсипе своите каруцарски ругатни срещу ДСБЮ и КИЦ. Само благодарение на здравите нерви и доброто възпитание на хората от КИЦ-а, той продължи да се навърта около Центъра. Когато след 5 октомври най-после загря накъде духа вятърът, а Иван Николов отново задвижи “Бюлетина”, докторът реши да си напише мемоарите. В една дълга и широка поредица, той описа как е пораждал демокрацията в Босилеград и едвам тогава ни стана ясно защо тя е толкова килава. Но както и да е. Да беше спрял дотук, че господ да го види. Ама лукавия пак не го остави на мира.

След като му излезе поредицата в “Бюлетина” той си го сложи в чантата и почна да го показва на всекиго кого срещне. И тъй като там му бяха сложили и снимката, а сигурно са му пооправили и граматическите грешки, излезе че докторът е голям “списувател” на политикантски теми. Така той почна да си носи “Бюлетина” и по България и да клати вратите на разни министерства, където го посрещаха по дрехите, но го изпращаха по акъла, защото скоро разбраха че той всъщност се кичи с чужди перушинки. Въпреки че куртоазията на софиянци ми е известна, всепак трябваше да се намери някой по-сербез да го хване за яката и да му каже да престане да се рови по министерствата и да експлоатира босилеградската трагедия за своя лична промоция.

След като цар Симеон победи на изборите в България, д-р Андонов от комунист, демократ и републиканец, стана запален монархист. Подобно на “Национално движение Симеон II”, той реши да си направи “Национално движение “Нашинец” за Босилеград”. След като тази идея това лято той ежедневно я обсъждаше на чашка под лозницата пред Гьоревата кръчма с един бос, гладен и малко тарикат преподавател по физика, и един друг негов колега лекар от каладжийски произход, реши да се опита да я реализира. И сега идва най-смешното: вместо да си поразклянка мозъка да измисли

нещо ново, той седнал и преписал програмата на ДСБЮ от първата до последната точка и сега я раздава като работен материал за конститутивното заседание на “Нашинец”, което го е насрочил за Мала Богородица на 21 септември когато обикновено му идват на служба неговите приятели - бъдещи партийни функционери на “Нашинец”.

Така докторът приложи правилото на Ванчо Котаранчо от детските анимирани филми: “ако неможеш да победиш неприятеля, най-добре е да му се придружиш и ти”. Човекът, който цял живот е ругал ДСБЮ, сега го докара дотам да преписва програмата му и да я предлага като своя! По-голямо политическо падение от това, човек не може да си представи!

Питам: ако политическата програма на движение “Нашинец” ще е напълно идентична с програмата на ДСБЮ, тогава какъв е смисълът от него? Човек който споделя тия възгледи, просто може да се зачлени в ДСБЮ – легално регистрирана партия, вряла и кипяла в казана на Милошевиевата диктатура, партия от проверени хора които с цената на лична саможертва защитаваха правата и интересите на българското малцинство от една империална политика, докато докторът с Рангела Шиндрако се занимаваше с ловджилък и гонеше зайци и глигани по Бежаново бърдо и Мечино краище.

Въпреки че се мисли за хитър, играта му е много плитка и много прозрачна: след като вече не става за нито една сръбска политическа партия, а в ДСБЮ отдавна са го прочели, сега докторът, вероятно по нечия поръчка, се стреми със създаване на паралелна и програмно идентична на ДСБЮ партия, да се вклини сред членството и да внесе ново раздвоение в ДСБЮ на чисто личностна основа. Защото, ако ставаше дума за политическа конкуренция, с цел изнамиране на оптималната формула за бъдещето на българското малцинство, или по-добро функциониране на демокрацията у нас, той щеше да се потруди да привлече нови хора и на нова, по-добре обмислена, по-съвременна политическа основа, да се опита да надмине сегашната политическа раздробеност в Босилеград. Вместо това, той още повече я увеличава! Ясно е защо.

А иначе, ако иска да направи нещо добро, трябва просто да се примири с мисълта че времето го е прегазило и е най-добре след толкова неуспеси, завои и поражения, завинаги да излезе от политиката, за да разчисти мястото за младите които тепърва трябва да се рализират на политически план.

Това ще бъде най-голямото му политическо постижение.

Димитър Стефанов Димитров
професор по филология и литература
свършил университет “св. св. Кирил и Методий” в Скопие

Агонията на предприятието “Бор”

На 6 август 2001 година на заседанието на Управителния съвет на Общественото предприятие “Бор” в Босилеград, дотогавашния директор на предприятието Милан Мицов си подаде оставката, а на негово място за изпълнителен директор бе назначена г-жа Фила Симеонова, лесовъден инженер.

Оставката на директора Милан Мицов дойде вследствие на повечедневните стачки на работниците от предприятието с които те искаха да им бъдат изплатени заплатите за май, юни и юли 2001 година, да им се предостави отчет за финансовото състояние на фирмата, да се даде обяснение за започналият строеж на бензиностанция в кръга на предприятието, публично да се разкрият загубите на предприятието, да се разкрият и предадат на отговорност виновниците за безизходното положение на предприятието.

Трудностите в работата на предприятието настанаха веднага след началото на годината когато поради няколко необмислени покупки на камион, кран за трупи, машина за извличане на трупи от гората (ЛКТ), две леки коли (един мерцедес и една мазда 626), една лада нива, две цистерни за горива и започнал строеж на бензиностанция, намаляха паричните средства на предприятието след което заплатите почнаха да закъсняват, натрупаха се дългове към частни лица които продаваха суровини на предприятието и нараснаха задължения към други предприятия и лица.

Стачките в предприятието започнаха още от февруари 2001 година, когато на първата стачка бе решено да се закрие работническият ресторант за топла храна, а на работниците да се заплаща в брой. След това дойде на ред съкращаването от работа на 25 работника които са приети без публична обява и без сключен трудов договор. Поради честите стачки и немотивираността на работниците производството изведнъж намалѐ, а задълженията на предприятието значително се увеличиха. Но трудностите в стопанисването на предприятието не започват от февруари месец тази година. Те започват много по-отдавна – още през 1995 година.

Тогава на обявата за избиране на нов директор на предприятието от 23.12.1994 година, кандидатстват петима кандидати от които четирима са лесовъдни инженери с висше образование и повечегодишен опит в професията си, и дотогавашният директор Иван Христов който е с полувисше образование и е по професия юрист, и който е бил назначен за директор 1990 година когато тогавашната горска секция се е разделила на две предприятия: едно държавно, “Сърбияшуме”, и едно обществено, “Бор”. Естествено, работническият съвет на предприятието назначава тогавашния директор, а молбите на останалите четирима кандидати, всички лесовъдни инженери ги отхвърля с обяснението, че не са били на ръководни постове, тоест не са били директори.

Обаче повторно назначения директор не издържа до края на мандата си, и след стачките които също са продукт на трудното положение на предприятието е сменен от длъжността директор пред края на 1997 година, а на негово място е назначен изпълнителен директор с мандат от три месеца. Отново е разписана обява за избор на директор. На нея отново кандидатстват повечето от кандидатите от предишната обява: Васил Ангелов, Данче Ангелов, Йовица Костов и Миодраг Марич – всичките лесовъдни инженери, Иван Рангелов – дипломиран юрист и Милан Мицов – строителен инженер.

Управителният съвет на предприятието на заседанието си от 06. 03. 1998 година по абсолютно незаконен начин назначава за директор Милан Мицов от Босилеград, който иначе не изпълнява търсените условия от обявата за професионална подготовка, защото той по професия е строителен инженер а не е икономист, юрист или лесовъден инженер както се изисква с обявата и Устава на предприятието. Останалите кандидати завеждат дело срещу решението на Управителния съвет с което търсят това решение да се анулира и избирането на Милан Мицов да се обяви за незаконно, а новият директор да се избере от кандидатите които изпълняват условията от обявата.

Милан Мицов постъпва на поста директор на предприятието веднага след заседанието на Управителния съвет, а на 29 юли свиква заседание на Събранието на предприятието на което присъстват 14 работника с една единствена точка дневен ред: “Изменения и допълнения на Устава на предприятието”. Заседанието веднага напускат двама членове: Асен Накев който един месец преди това е съкратен от работа, и Боян Миланов който само няколко дни след заседанието бе пребит от страна на директора. Член 62 от Устава на предприятието е променен така: “Вместо досегашните необходими за избиране на директор условия да има професионална подготовка лесовъден инженер, юрист или икономист, премахват се професиите и остава само висше образование с каквато о и да било професия”. Кое то на практика означава, че за директор на дървообработвателното предприятие могат да конкурират лекари, зъболекари, психолози психиатри, преподаватели по английски, български и т.н. В протокола от заседанието не пише колко членове на Събранието са били за, колко против, колко са се въздържали от гласуване и дали изобщо се е гласувало, пише само че промяната на устава започва да действа от 07. 08.1998 година.

На 18. 01. 1999 година е свикано заседание на Управителния съвет на предприятието, по повод присъдата на Общинския съд в Босилеград с която е анулирано решението на Управителния съвет от 06. 03. 1998 година за избор на директор на предприятието. Тогава за само един ден, на едно и също заседание, Управителния съвет на предприятието анулира решението си от 06. 03. 1998 година, отменя избора на Милан Мицов за директор на предприятието, донася решение за разписване на нова обява за избор на директор по новия устав, премества Милан Мицов на мястото на технически директор, и отново избира Милан Мицов за изпълнителен директор на предприятието. Като в театър!

На 19. 02. 2001 година отново е свикано заседание на Управителния съвет с цел да се извърши избор на директор на предприятието по разписаната обява във вестниците. Подадена е само една молба и Милан Мицов който е технически директор, сега вече напълно протоколарно и законно е избран за директор!

С оставката му от 6 август тази година кръгът отново е затворен. Политическите сделки, административните фокуси и липсата на правова държава доведоха предприятието “Бор” в безизходна ситуация. Цялата сметка ще плащат работещите в предприятието с цената на слаби и нередовни заплати, съкращения, лоши условия за работа и неизвесност за утрешния ден.

Йовица Костов
лесовъден инженер

Инициативен граждански комитет “Нашинец”

От името на гражданския инициативен комитет “Нашинец” от Босилеград се обръщам към гражданите на Босилеград и всички босилеградчани по света да подкрепят нашата инициатива и да дойдат на нашето конститутивно събрание на 21 септември и да помогнат за възраждането на босилеградския край на икономически и културен план. Основните задачи на “Нашинец” ще бъдат: 1. Босилеградският край да се развие в една икономически просперитетна общност с възможности за работа на всички и европейски стандарди за живот. 2. Да защитава правата на българите живеещи в Югославия с всички средства основаващи се на международното право а основно да се защити правото на българите да се учат на майчин език и богослужението в нашите черкви и манастири да се води на български език. 3. Да се утвърждава и раширява икономическото и културно присъствие на България в Босилеградско и Босилеградският край да послужи като мост на търговските и икономическите отношения между България и Сърбия и Босилеград да стане безмитна зона. 4. Да се развива в обменът на информация и културно-икономическите връзки с българите по света чрез създаване на съвместни фирми и подготвени бизнес проекти за нашият край 5. Движението “Нашинец” ще се ръководи от три основни начала в своето действие: толерантност към всички идеи и личности които досега са били на погрешния път а сега искат да помогнат на Босилеград. 6. Екипна работа и консенсус при донасяне на решенията и крайна прозрачност в работата във всичко.

Движението “Нашинец” е изработило проектопрограма и Устав което ще бъде обсъждано и всички допълнителни идеи и предложения ще бъдат разгледани и обмислени. Създаването на една такава гражданска организация стана възможно едва когато отпаднаха идеологическите пречки и се създадоха възможности за пълноценна работа в рамките на Югославия.

Д-р Драган Андонов

Как въвеждахме двуезичното обучение в Босилеград

Пише: Владимир Михайлов Стоименов

Основното училище в Димитровград в сътрудничество с представителите на Просветния съвет на Социалистическа Република Сърбия, експертни тела и органи на Републиката и общината, както и въз основа на събраните мнения и изявления на родители и желаниа на ученици, искаше обучението в някои отделения да се организира и провежда на сърбохърватски, а в някои на български език. С това се стигна до разделение на ученици и родители и после станаха повече ония които искаха обучението да се провежда само на сръбски с изучаване на български като майчин език или език на обществената среда. За такова обучение те не получиха съгласие и след това почнаха да търсят ново решение което да задоволи желанията и исканията на ученици и родители. Така се стигна до изработването на **експериментално двуезично обучение**, тоест, обучението да се провежда двуезично. В този смисъл те искаха и получиха помощ, внушения, съвети, мнения и съгласие от компетентните органи в Републиката. Подготвиха учебен план и програма за двуезично обучение в Основното училище в Димитровград, който е публикуван в “Държавен вестник на СРС” бр. 39/82 и “Просветен вестник на СРС”, бр./82/83 под заглавие “Нагледен план и програма за

двезично обучение”. Училището в Димитровград пристъпи към тази програма 1982/83 учебна година. По-късно пристъпиха и училището от община Бабушница в Звонци, както и училищата в Клисуре и Божица от община Сурдулица. Тъй като от основните училища единствено нашето в Босилеград продължаваше да провежда учебния план и програма на български език, появи се проблем с превеждането и закъснения в превеждането и набавката на учебници – обучението се организира и провежда на български, а учебниците се прибавяха на сръбски език. Този проблем беше потенциран пред компетентните във всички структури на общината и Републиката и особено пред Просветния съвет на СР Сърбия. За да се тушират нашите реакции, бе закажан разговор с представителите от Републиката каквито бяха редакторите за български език /Драгутин Ранкович/, съветникът за обучение на националните малцинства /Анка Будимлия/ и други. На това заседание присъстваха и най-отговорните за образованието от нашата община.

На това консултативно заседание бе изтъкнат въпроса за двезичното обучение, както и експерименталния учебен план и програма по която работят останалите училища на българското малцинство. Веднага се постави въпроса за учебниците, как те да бъдат съставени и преведени, въпроси за обучението на български език, като броят на часовете, учебниците, лектирите, учебните средства и пр. Тъй като този модел на експериментална работа още не беше достатъчно познат, представителите на Републиканският завод за учебници обещаха, че по въпроса за учебниците ще направят следното:

- Наръчници на български език с напътствия за работа;
- Дидактическо-методически напътствия за предмета по български език, съответни учебници, звучни читанки, сликотници, работни тетрадки и друг дидактически материал който е необходим и е предвиден с нормативите и стандартите;
- Подготовки и издаване на лектира по български език;
- Специализирани преподаватели и учители да подберат съответна литература по български език за училищните читалища която по официален път да се внесе от България. Това са творбите които не са преведени на сръбски или ги няма в училищните читалища на бившите пет осмоласни училища;
- Да организират специализирани семинари за училищния персонал, за да се помогне по-добре реализацията на споменатият експеримент който трябва да продължи четири години;
- Да се ангажира Междубщинският просветно-педагогически институт от Ниш и Враня, и чрез просветните съветници да се обърне особено внимание и даде специализирана и друга необходима помощ. Да се ангажират и кадрите от Републиканските институции, Педагогическата академия от Враня, Катедрата за български език от Белград и просветните надзиратели от общините, да се ангажират и средствата за масово осведомяване, Обществено политическите общности, организации, СИЗ-ове и т.н.

След праведените разговори за работата по въвеждане на двезичния модел бяха осведомени отговорните от Общественорепубликанските общности, Обществено политическите организации, СИЗ-овете, отговорните служби за образователно-възпитателна работа в общината, региона и Републиката. Изпълнителния съвет на Община Босилеград назначи работна група в състав: Лазар Стойнев, Винко Андонов, Драган Глигоров, Симеон Глигоров, Ганче Василев, и Владимир Стоименов, която да подготви **материал за въвеждане на двезично обучение в основното образование в община Босилеград и проектомодел за експериментално двезично обучение в основното училище “Георги Димитров” – Босилеград.**

Работната група се ръководеше от Конституционното право и правата и задълженията на гражданите да се сдобият с основно възпитание и образование което да е основа за всяко насочено възпитание и образование, но и важно предусловие за включване на гражданите в сдружения труд, обществен живот и самоуправлението. Възпитанието и образованието трябва да бъде съобразено със съвременните и бъдещите нужди на човека и сдружения труд, с развитието на науката, техниката, културата и социалистическите самоуправителни отношения. Целокупното социалистическо възпитание на младите и възрастните трябва да бъде организирано така, че съществено да допринесе за формирането на свободни всестранно развити социалистически личности. Целокупната възпитателно-образователна дейност е насочена за образование и възпитание за работа и чрез работа. Изискванията на новите програми за основните училища, с прилагане на съвременни форми и методи на работа трябва да постигнат по-голяма свързаност на възпитателно-образователните дейности с живота и работата, а във връзка с това и оспособяване на учениците за самообразование, постоянно образование и по-нататъшно учение.

Очакваше се доизграждане и реформа на основното и средното образование. Всички ученици излезли от основното училище в Босилеград, неможеха да се запишат в Образователния център в Босилеград, защото той според тогавашните обществени определения имаше само три специалности, които не можеха да покриват желанията на всички ученици и някои от тях щяха да пожелаят други специалности и занимания което щеше да ги отведе в друга езикова среда в която обучението се провежда на сърбохърватски преподавателен език.

Учениците които отиват в новата среда биха имали трудности с овладяване на учебният материал на сърбохърватски език, защото в основното училище са учили на друг език. Въвеждане на двуезичното обучение би било по-полезно за учениците солидно да овладеят сърбохърватският език и терминологията, за да нямат пречки в по-нататъшния процес на школуване. Заради това трябваше да се проведат доста разговори във всички среди и на всички нива за въвеждане на двуезично обучение, но тия разправи и разговори и до днес не са довършени, а въпроса за двуезичното обучение стана още по-актуален след въвеждането му и в общините /училищата/ Димитровград, Бабушница, Сурдулица.

Двуезичното обучение в основното училище искаше българският език да бъде застъпен като език на обществената среда от I – VIII клас и да осигури всички ученици, които завършат двуезично обучение да имат солидно познаване на български език, като език на преобладаващата част на населението от общината. С двуезичното обучение се даваше възможност за взаимно разбиране на народите и народностите, взаимно сътрудничество и уважаване във всекидневния живот. С двуезичното обучение се дава по-голяма оспособеност и възможност за по-добра комуникация между децата.

Първата дискусия за въвеждане на двуезично обучение бе проведена на 06.04.1985 година на която присъстваха: Изпълнителните органи на Обществено политическите организации, Обществено

политическите общности, СИЗ-овете на основното образование, представители на училищата, представители на Регионалния завод за усъвършенстване на възпитанието и образованието, Представители на Републиканския завод за усъвършенстване на възпитанието и образованието и представители на Просветния съвет на Сърбия, на която бе решено да се организират дискусии по всички форуми до 15 май 1985 година за вземане на отношение по материалите за въвеждане на двуезично обучение, които да бъдат подготвени от Републиканския завод за усъвършенстване на възпитанието и образованието и доставени на община Босилеград на разглеждане и вземане на отношение по същия. Такъв материал не бе доставен и по него не бе водена дискусия. А модела за двуезично обучение бе приет в общините Бабушница /Звонци/ и Сурдулица: Основните училища в Клисурса и Божица, експериментално од училищната 1985/1986 година.

През юни месец 1986 година експеримента с двуезичния модел бе продължен от страна на Просветния съвет на СР Сърбия за още три години. Причините за продължаването не бяха обусловени от резултатите които даде този експеримент, а от липсата на законни нормативи които да дадат възможност на училищата за провеждане на експеримента и проверяване на новите форми на организиране на работата, прилагане на нов план и програма на образование, нови учебни методи или постъпки които да отстъпват от прописаните или използване на нови учебни средства. Такъв пропис Скубщината на Сърбия донесе на 14. 10. 1986 година с Изменение на Закона за основното образование и възпитание и същите изменения и допълнения бяха публикувани в “Държавен вестник на СРС” № 39/86. За въвеждане на Експерименталния модел трябваше да се направи и изменение на чл.325 на Статута на община Босилеград, което допълнително бе направено.

Работна група на община Босилеград изработи “Проект на експеримента за двуезично обучение в ОУ “Г. Димитров” в Босилеград със следващото съдържание: Цели и задачи на експеримента по двуезично обучение, Съдържание на експеримента, Условия за провеждане на двуезично обучение: 1. Материална база; 2. Преподавателни кадри; 3. Време на провеждане на съдържанието на експеримента – четири учебни години и започва от 01. 09. 1987 година; 4. Осъществяване и проследяване на експеримента от страна на Републиканския завод за усъвършенстване на възпитанието и образованието, Междуобщинския завод за усъвършенстване на възпитанието и образованието във Враня както и експертните органи на училището. За проследяване на експеримента специално бе задължен **съветник** за български език със седалище в Босилеград; 5. Срокове за осведомяване; 6. Нужни финансови средства; 7. Оценяване на учениците.

Разискване на материала за въвеждане на двуезично обучение в основното образование в община Босилеград беше на дневен ред на заседанието на Изпълнителния съвет на Общинското събрание от 02.02.1987 година в Босилеград в присъствие на: Васил Такев, председател на Общинското Събрание, Иван Василев, председател на Общинския комитет на Съюза на комунистите, Пенко Найденов, председател на съвета на здружения труд при Общинското събрание, Цоне Тодоров, председател на Съюза на бойците, Добри Рангелов, секретар на СИЗ-а за образование, Любен Рангелов, просветен съветник на Междубощинския завод за усъвършенстване на образованието във Враня, Захари Стоянов, директор на Центъра за култура, Вене Велинов, кореспондент на “ТВ журнала по български език”, Манол Янев, кореспондент на “Братство”, Никола Савов, секретар на Общинската скупщина, Любинка Веселинов, референт за имуществени въпроси и Глигор Глигоров, референт за строителство. На заседанието бе донесено заключение в четири точки: материала да се достави на ОУ “Г. Димитров” и същият разисква на заседание на управителните органи на училището в присъствие на представителите на Педагогическия завод, СИЗ-а за основно възпитание и образование, представители на Общественополитически организации, секретариата за обща управа и просветния надзорник, където да се донесат заключения с предложения които да бъдат съставна част от материала на заседанието на Общинското събрание. Срок 10.02.1987 год. На заседанието да се извика и предишния просветен съветник Пене Димитров. Материала да достави на Общинската Конференция на Социалистическия съюз на работния народ (ССРН) и организира дискусия в образователните институции. Понататъшната дискусия да се води в рамките на ССРН.

На 09.02.1987 година бе проведено разширено заседание на Председателството на ОК на ССРН когато бе разисквано за споменатия материал и бяха донесени следните заключения:

Приема се материала за въвеждане на двуезично обучение в основното образование в община Босилеград. Да се организират дискусии по материала на работната група на Изпълнителния съвет на ОС на Босилеград както следва: а) материала да се разисква на заседанията на училищните съвети; б) с материала да се запознаят учениците на класните общности и предложат заключения; в) да се проведе дискусия на родителските срещи по всички класове; г) да се организират разисквания в местните общности; е) в разискванията да се предложат и други алтернативни възможности; д) определят се срокове за дискусията и то от 01.04.1987 с експертните органи на училищата, класните общности и родителските срещи и местните общности, а до 10.04.1987 да се разгледат предложенията и сумират резултатите от разискванията. До края на април материала да се разгледа и донесат предложения и заключения на органите на Обществено политическите организации Общинското събрание.

Материала за въвеждане на двуезичното обучение в основното възпитание и образование в община Босилеград бе разглеждан и приет на заседанието на Училищния съвет проведено на 24.02.1987 г. Бе взето заключение да се поработи на заседанието на учителските съвети на осмокласните паралелки и Централното училище, класните общности на учениците и на родителските срещи – до 15. 03. 1987 г. със задължение най-студиозно, най-отговорно да се разгледат от страна на професионалните органи на училището с възможности да се предлагат и някои нови възможности и алтернативи.

На 27.02.1987 година бе проведено заседание на Учителския съвет в Босилеград. В разискването бе изтъкнато: 1. Да се приеме предложеният модел за двуезично обучение който се прилага в Димитровград, Бабушница и Сурдулица, да се следи неговата реализация, да се предлагат някои изменения, допълнения и нужните промени все докато този модел се води като експериментален. За това предложение се изясниха 22 от присъстващите 39 просветни работници. 2. За предложението обучението от I-IV клас да се провежда на сръбски език, а от V-VIII клас по предложението двуезичен модел гласуваха 14 просветни работника. 3. За предложението обучението във I и II клас да се провежда на български, а от III – VIII клас по предложеният двуезичен модел гласуваха двама просветни работника.

На 28. 02. 1987 година бе проведена дискусия в училището “Васил Левски” в село Горна Лисина на което бе приет димитровградският модел за двуезично обучение с предложение за изменение и допълнение на учебната програма – в часта за буквите в I и II клас. На 02. 03. 1987 дискусията бе проведена в осмокласната паралелка “Велько Влахович” в село Бистър. За предложението обучението да се провежда на български език гласуваха двама просветни работника, а за въвеждане на двуезично обучение гласуваха 14 от присъстващите 18. На 03.03.1987 г. в Осмокласната паралелка “Христо Ботев” в село Долна Любата членовете на Учителския съвет

приеха предложението модел на двуезично обучение. Същия ден, в паралелката “29 ноември” в село Горна Любата Учителския съвет прие предложението модел от I - VIII клас, с предложение да се разгледа възможността за двуезично обучение по някои предмети, там където е предвиден по-малък брой часове на български в по-горните класове.

Материала бе разглеждан и на заседанията на класните общности на учениците и бе предложено следващото: 1) да се въведе двуезичното обучение по предложението на Изпълнителния съвет на Общинското събрание. Това бе прието в 59 класни ученически общности. 2) Преподаването от I до IV клас да се провежда на български език бе предложено в 7 класни ученически общности. 3) в 5 класни ученически общности бе предложено двуезичния модел да се приложи от V –VIII клас. 4) една класна ученическа общност предложи обучението да се провежда 50 : 50 /Дукат “Център”/

На родителските срещи бе предложено:

1) На 68 родителски срещи се прие предложението материал на работната група на Изпълнителния съвет за въвеждане на двуезичния модел от I – VIII клас. 2) На 5 родителски срещи бе предложено обучението да се провежда на български език от I – IV клас. 3) На 3 родителски срещи бе предложено обучението да се провежда на сръбохърватски от I – IV клас. 4) На една родителска среща бе предложено обучението да се провежда на български и сръбски 50:50.

На 26. 02. 1986 година бе проведено заседание и на двата съвета на Общинското събрание, СИЗ-овете за основно образование, културата, физическата култура, детската и социална защита на община Босилеград на което бе разглеждан и приет материала на работната група на Изпълнителния съвет на ОС на Босилеград

На 13. 03. 1987 г. на Събрание на гражданите на Босилеград прие материала за въвеждане на двуезичния модел с един глас против.

На 11. 03. 1987 бе проведена работна среща в Ниш с представителите на “Братство” от Ниш, секретарите и директорите на училищата от общините Босилеград, Димитровград, Сурдулица и Бабушница. На заседанието бе предложено: 1. Да се иска от отговорните републикански институции да изработят стандарди и нормативи за изучаване на български език, както и да се обезпечат необходими средства за набавка на нужните учебни средства. 2. Да се формира редакционна група от експерти за български език и литература за подбор на текстове и лектура които са предвидени за обработка по Общите ядра, подбор на литературни творби от писатели на българската народност и друга литература. 3. Да се ангажира детския лист “Другарче” и списание “Мост” от Ниш около печатането и публикуването на текстове които засега ги няма в съществуващите читанки или не са преведени за нуждите на българския език от I – III клас. 4. Да се искат средства от републиканските СИЗ-ове за култура и СИЗ-ове за основно възпитание и образование за издаване на необходимата литература, наръчници и дидактически методически наръчници за обработка на материала по български език. 5. Да се искат допълнителни средства за подобрене на материалното състояние в основното образование за набавка на нужните ученически средства и дидактически наръчници за съвременна обработка на материала в училищата където обучението се провежда двуезично. 6. Да се задвижи инициатива след проведеното разискване в Местните общности да се направят промени на някои членове на Устава на училището и Устава на общината (член 33 на Устава на училището и чл. 325 на Устава на общината, до началото на май 1987 год.)

На 13 май 1987 година в Белград в Републиканският комитет за образование и физическа култура бе воден разговор по въпроса за изпълнение на плана и програмата за Експеримента с двуезичното възпитание и образование в основното образование в община Димитровград. На заседанието присъстваха: председателят на Общинският комитет на Съюза на комунистите, председателят на Общинският комитет на Социалистическия съюз на работния народ, председателят на Общинското събрание и представител на училището в Босилеград, а от страна на републиканските органи присъстваха: председателят на Комитета за образование и физическа култура, член на Председателството на Републиканската конференция на ССРН и председателят на Комитета за образование и физическа култура, член на Президентството на РК на ССРН и председателят на Комисията за образование, председател на Просветния съвет на СР Сърбия, Изпълнителния секретар на Централния комитет на Съюза на комунистите, директорът на завод за създаване и печатане на учебници в Белград и секретарят на Междубошинския комитет на ССРН от Лесковац.

/продължение в следващия брой/

“Сигнал” пусна своя сигнал и в Босилеград

Последният рок-концерт в Босилеград се проведе през 1989 година когато нишката рок-група “Галия” гостуваше в Босилеград по повод комунистическите трудови акции. От тогава в Босилеград се изнизаха 12 сушни и жадни за популярната музика години.

И това продължи докато секретарят на КИЦ-а в Босилеград Александър Димитров по само нему известни пътища се среща с известния рок-певец и фронтмен на рок-групата сигнал Йордан Караджов. Как е успял да го убеди да дойде в Босилеград, при това напълно безвъзмездно, и да направи най-разкошния рок-спектакъл който Босилеград е видял някога – само той си знае. Нямаше да се справим ако и тоя път не беше нашият верен сътрудник Столична община София която подпомогна с транспорт и разноските за озвучението и осветлението.

На 11 юли в 21 часа в училищния двор в Босилеград се събра много и голямо, горе-долу хиляда души, и за “предястие” младата Софийска рок-група “Хазарт” започна своята програма сред фойерверки от звукови, димни и светлинни ефекти. След малко “Сигнал” вдигна температурата за още няколко градуса докато младата босилеградска публика не изпадна във възторг и започна да приглася известните рок-хитове. “Сигнал” не пести силите си да обере напълно овациите на босилеградската публика сред гръмогласно “още”, “още”.

Това бе невероятно силно изживяване за младите босилеградчани които седмици наред си говореха за това събитие в Босилеград, а малките рокаджии все още си тананикат някои популярни парчета на “Сигнал”.

Иначе “Сигнал” е създаден през 1978 година когато от групата “Златни струни” се отделят Йордан Караджов (китара и вокал), Христо Ламбрев, Румен Спасов, мениджъра Стефан Широков и барабаниста Георги Кокаланов. За кратко време те набират голяма популярност в България с пилотната си песен “Любов”. За кратко време “Любов”, “Спри се” и “Може би”, стават шлагери и донасят огромна популярност в цялата страна и “Сигнал” бързо се изкачва на първо място в годишната класация за рок-група в две поредни години. Пролетта 1979 година в “Сигнал” идва нов барабанист – Владимир Захариев. За шеснадесет години съществуване групата поставя два невероятни не само за България рекорда – над 4 000 концерта и 500 000 продадени плочи.

През 1982 година в зала “Изгрев” в Бургас милицията надвишава правата си и започва да бие публиката, но Йордан Караджов хваща микрофона и започва да я защитава. Милицията е бясна и устройва погром в залата. Заради това групата е наказана за една година без право на излъчване по радио, телевизия и концертен живот. Комунистическите лидери прекрасно разбират че рокмузиката е най-неуправляемият канал за вливане свобода в душите на младите българи.

Главните албуми на “Сигнал” са: “Вечен кръстопът”, “Попътен вятър”, “Каскадьори”, “Сигнал и Дечо Таралежков”, “Вундеркинд”, “Шоуто трябва да продължи”; сингли: “На прозореца”, “Моят ден”, “Мъже”, “Липсваш ми”.

1980 година на международният шлагер-фестивал в Дрезден група “Сигнал” печели първа награда за изпълнение и две награди от Златен Орфей. Изнася рецитали в Прага, работи в скандинавските страни и Кипър, страните от экс СССР, экс ГДР, Чехия, Куба. 1990 година в групата влиза китариста Александър Мариновски, а в следващата я напуска Р. Спасов.

Фронтменът на “Сигнал” е Йордан Караджов. Роден е на 20 януари 1952 година в София. Завършил е Техникум по художествени занаяти. Първоначално няма никакво понятие от музика, пеене и композиране. Човек е със силна воля и винаги е крепил групата в най-трудните й моменти. Мелодиите се раждат в неговата глава, после хората сами си избират хитовете. Гласът му се подобрява с годините. Оженен е, има син и дъщеря.

Александър Мариновски роден 1960 година е китарист, идва в групата през 1990 година, има собствен стил на свирене, попива всичко най-добро от традициите на съвременния рок. Маниак на тема “Футбол”. Оженен, има син и дъщеря.

Христо Ламбрев е ювелирен музикант и пианист. Син на известния оперен певец Васил Ламбрев. Завършва музикално училище, после Консерваторията. Лауреат на конкурса за млади пианисти “Светослав Обретенов” в Провадия. Тренира много спортове. Женен, има две дъщери.

Владимир Захариев е роден 1955 година, от малък се пали по музиката. Барабанист с уникален стил. Има неповторим начин на свирене. Свири в “Дискотон” а от 1979 година става барабанист на “Сигнал”. Женен е, има син и дъщеря.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград и този път използва възможността още веднъж да се заблагодари за отзивчивостта на “Сигнал” и най-вече на нашият приятел Данчо Караджов.

Радко Стоянчов

Концерт “С България в сърцето”

По повод Илинденските празници КИЦ “Цариброд” със съдействието на фондация “На децата с любов” и неповторимият Илия Луков, организира масов концерт в Димитровград, на Илинден 2 август. Там народния певец Илия Луков, примадоната на македонската народна песен Любка Рондова и танцова формация “Пирина” безвъзмездно изпълниха блестяща културна програма на открито пред няколко стотин царибродчани.

На другия ден, 3 август вечерта, те вече бяха в Босилеград. В училищния двор, пред около хиляда босилеградчани, Илия Луков, Любка Рондова и танцова формация “Пирина”, повториха спектакъла си за голямо удоволствие на любителите на новата българска народна песен, македонската народна музика и българските народни танци.

По този повод говорихме с г-жа Анна Караангелова доктор по право и председател на фондация “На децата с любов”.

- Г-жо Караангелова, кажете нещо повече за самата фондация “На децата с любов”.

Тя е една предизвикателна фондация, целта ѝ е подпомагане на сираците в стотиците български домове. Създаде се през 1996 година, през едно трудно време, когато в България имаше над 350 домове с над 60 000 пълни сираци или деца изоставени от родителите си по време на раждане, нямаше нито храна, нито облекло, и общо взето тия деца останаха живи благодарение на добрите хора. Тогава се роди идеята група певци от македонския край да правят концерти и събраните средства по време на тия концерти да ги дават на децата за изхранване. До момента са направени над 350 концерта. Уникалността на фондацията е че никой не взима нито една стотинка, което се извади веднага отива в това направление, дори по-скоро ние сме преразпределители на определен дом и контролираме средствата се изразходват правилно. От края на миналата година, откакто децата малко се поуспокоиха в България, ние решихме да разширим дейността си извън границите на България, където пак има деца и пак са си сираци. Затова тръгнахме повече навън и се оказа че навсякъде радушно ни приемат.

Това в Босилеград ни е 34 –тия благотворителен концерт. Оказа се че има милиони българи, дори подозирам че българите извън България са повече от българите в самата България. Считам че Българската държава трябва глобално да промени отношението си към българите по света, а сега тя е някак си неутрална към вас, вие нямате нейната нито материална нито друга помощ. Времето е много сложно и виртуално да се помага, това е загубена работа, аз лично със срещите си със стотици и стотици хора, българи навсякъде по света стигнах до извода че ние сме в едно второ време разделно, когато или доржавата България ще се препознае децата си или децата ще се откажат от България майката.

Кой въпрос най-често Ви задават българите извън България?

Аз се чувствах много неудобно на концертите извън България, защото и там и тук хората на нас гледаха като представители на България, а ние бяхме представители на самите себе си. Ние решихме, че фондацията е една неправителствена фондация, която няма нищо общо с държавата, дори ние сме давали на държавата, тя не ни дала нито една стотинка. Няма да ви кажа колко препяствия сме преодолявали там и много от нещата са направени, въпреки опитите на държавни служители, хора които папкат от това че ни пречат, но това е друг въпрос.

В тези други населени места които не са български, ние се чувствахме като измамници, хората гледаха на нас като представители на държавата, очакваха от нас да им обещаем нещо, защото ние се докоснахме до едни огромни проблеми. За разлика от други места, вие в Босилеградско сте най-много атакувани, тука са правени най-острите опити за асимилация. Но вие сте били близо до България поради естествените граници. Представете си българи напуснали България в началото на 19 век живеещи на Азовско море. То е на 3 000 километра оттук и през

всичките 200 години те са запазили българското самосъзнание, те говорят украински, руски, и какъв ли не друг език, но у дома между себе си говорят на един архаичен български който като че ли излиза от средния век, и на практика действително идва от там, защото това е един откъснат от естествената си среда език който не се развива и си седи на това ниво. Всичко разбираш, само ако трябва да ми повториш изречението ти неможеш. Те не всичко разбират от твоето, но общо взето ако говориш по-бавно и ако поясняваш някои думички, съвременните – проблем няма и няма нужда от преводач.

- Ние сме близо до България, но според Вас, България близо ли е до нас?

България е еднакво далече и от ония които се намират на 3 000 километра от тука, и от вас... Защото град Бердянск, вие знаете ли да ли има такъв град?!...?! – е, аз не знаех, признавам си го честно. Та в този град Бердянск, на 3 000 километра от тук, в едно много голямо село от 11 000 души живеят около 8 000 българи, така че сред ония които бяха в залата на концерта ние определено бяхме първите живи българи от България които те виждат.

- Какви са плановете и амбициите на Вашата фондация за в бъдеще?

До края на годината имаме твърде много концерти в България и в чужбина. Предстои трето турне в Украйна, второ турне в Молдова, надяваме се на концерт в Скопие, Гърция, Германия, Израел...

- В Скопие дали ще се чувствувате като в чужбина?

Ами Илия Луков е българският певец който няма проблеми в Скопие, той е там звезда и е участвал почти като техен участник в много техни фестивали, взимал е техни награди, но концерта там ще бъде не на Илия Луков, а на фондацията и ще се нарича “С Македония в сърцето”, или “Молебен за Македония”. С оглед на събитията които текат там, това просто е една морална подкрепа за братята ни в Македония.

Интервюто взе:

Радко Стоянчов

От активностите на КИЦ Босилеград през ЛЯТОТО

За съжаление, по стечение на обстоятелствата, босилеградските деца това лято останаха без безплатна летна почивка на море, която през изминалите години Народното събрание на Република България редовно им обезпечаваше. Главната причина бе вакуума който се създаде със смяната на властта в България, но имаше и други “кумове” за това. КИЦ Босилеград направи каквото можа и успя да организира един рейс босилеградчани които прекараха 10 дена в почивната станция “Кърджали” в Равда срещу заплащане. Така от 21 до 31 юли срещу 135 лева основни разходи, 51 курортисти се пекоха на черноморския пясък, и кой по-малко, кой повече бяха доволни от онова което за тия пари им се предлагаше. Голяма част от тях бяха за първи път на черноморския бряг и останаха доволни с желание да дойдат пак.

От 23 юли до 1 август, седем тинейджъри от Босилеград с любезното съдействие на председателката на фондация “Фактори 21 век” г-жа Таня Михайлова, прекараха 10 дни на Велинградските бани. В престижен хотел, при перфектна организация на почивката, босилеградските деца си прекараха прекрасно. Децата и ръководството на КИЦ-а изразяват специална благодарност на фондацията и на г-жа Михайлова.

На 18 и 19 август в местността Предела край Петрич се състоя Осмия пореден събор на народното творчество “Пирин пее”. На събора участваха над 4 000 души, които пред 80 000 съборяни, на 6 естради изпълниха песни и танци от цяла Югозападна България. На централната естрада Радко Стоянчов от Босилеград изпълни български хора и и ръченици на дудук и окарина. На първия ден на Събора дойде президента на Република България Петър Стоянов и министър на

културата на България. Освен участници от България на фестивала взеха участие и изпълнители от САЩ, Кралство Йордания и Македония. Официални и неофициални гости имаше почти от всички европейски страни и Япония. Предела, който съединява или разделя Рила, Пирин и Родопа тогава беше център на българските културни събития.

Радко Стоянчов

От активностите на фенклуб “Левски” Босилеград

В първият предварителен кръг от Шампионската лига българския шампион “Левски” София се среща с Железничар от Сараево. Поради концерта на група “Сигнал” на 11 юли феновете на “Левски” предпочетоха да гледат мача на видео стената игран в София. Но по-интересното предстоеше - шестима фена от фенклуб “Левски” Босилеград имаха удоволствието на 18 юни да заминат за Сараево и да подкрепят любимия си отбор. Любопитно бе, че сред шестимата имаше и две дами. Резултатът бе равен 0 : 0, но както и да е, босилеградчани видяха Сараево, сега вече столица на една нова държава, град който знаехме като югославски и олимпийски.

Във втория кръг “Левски” се среща с Норвежкия “Бран” и с резултат 1 : 1 в Норвегия и 0 : 0 в София “Левски” мина в третия кръг. От фенклуба “Левски” в Босилеград никой не замина за Норвегия. Първия мач в София имаше пак босилеградско присъствие – 10 фена се нервеха на “Герена” от слабата реализация на атаката на “Левски”. Но и поради нулевото равенство, със сърцата игра на реванша в Норвегия, стигнахме до успех който ни даде възможност да премерим сили и със най-реномираните европейски отбори.

В третия кръг “Левски” се среща с турския “Галатасарай” от Истанбул. На 8 август петима фенове заминаха за Истанбул където подкрепиха любимия си отбор. Резултатът от 2 : 1 обещаваха жесток реванш. На 22 август 40 босилеградски фена наблюдаваха реванша но при резултат от 1 : 1 “Галатасарай” успя да излъже “Левски” и да продължи в така мечтаната за нас, феновете на Левски Шампионска лига. За утешение, Левски продължава своето участие в Прокъп, и за голямото удоволствие на всички фенове противник в първия кръг ще бъде любимият отбор на синята агитка “Челси” от Лондон.

Фенклуба на “Левски” в Босилеград и този път прояви голяма воля за организация и не губейки време трима членове от фенклуба дадоха заявки за предстоящата екскурзия организирана от Национания фенклуб. За съжаление, само един от тримата има щастието да получи виза за Обединеното Кралство. Но тъй като от шестотин заявени за екскурзията ригорозните критерии минаха само 59 между които е и нашият приятел Радко Стоянчов. Фенклуба на “Левски” от Босилеград му пожелава приятно прекарване и достойно да представи босилеградските фенове в Лондон.

За реванша в София на 27 септември фенклуба от Босилеград готви екскурзия за 40 фена които ще имат оригинален транспорт до столицата на България. Освен “Левски” в Прокъп участват още два български отбора: ЦСКА от София ще се срещне с “Шахтър” от Украйна, а Литекс от Ловеч с “Интер” от Братислава. Фен клуба на “Левски” от Босилеград пожелава на всички български и югославски отбори успех в предстоящите мачове в Европа.

На 29 и 30 август КИЦ “Цариброд” в Босилеград организира Турнир по хвърляне на три точки на баскетболното игрище “Пескара”. Турнирът се проведе в три възрастови групи: до 15 години, от 15 до 18 години и над 18 години. Над 50 участници опитаха късмета си. В първата група победител стана Любиша Глигоров, във втората Мики Николов и във третата Любиша Василков. Като награди получиха по една баскетболна топка.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград подари на босилеградските любители на спорта две баскетболни табли и конструкция с мрежа за волейбол, които след дълго убеждаване и пропускане на два летни месеца, най-накрая си намериха мястото на спортния комплекс “Пескара”. Пожелаваме

на всички любители на спорта приятни мигове на терена на “Пескара”, но съжаляваме че футболните врати още не са монтирани, с което се извиняваме на дарителите на спортните съоръжения за това, че община Босилеград не зачете волята на дарителя.

Александър Димитров

Раде Спасов

ЕФИРНО ВРЕМЕ

Тишина от притихнал вятър –
едно “загубено” понятие,
начерта нашия плътен ефир,
и заклеими нашето обятие.

Уж имаше промени,
а старите тъкменджии
с чемширка закичени,
държат европейски проповеди
и пръснаха маята –
кефлийски настроени.

Може ли със заспали чувства
и замръзнали сенки,
да открием имуществва,
и да пропъдим дремки...?

О,...”двукопитни”, неразумни,
докога ще пълзите
в ефирното си време,
с тежкото си бreme?
До кога ще разбърквате
следствията и причините,
честните и мошениците?

*
* *

В теб – начинаещо, наранено момиче,
на страданието и мечти подчинено
е скътан един опал,
който лъчи с невинността ти.

Рано ти жизнената отрова разбра,
но не я глътна.
В началото сподавеност и сълзи,
сега животът кърви, кърви, кърви...

Ще поправим ли ний светът,
или все така ще си върви,
докато не заминем в Рая,
а масоните в Ада?

МЕЖДУ НАС

В тая плътна и омайна дъбрава
искам тайно да коленича,
да помня мига на тържествената слава –
всеки стрък трева да обичам!

Тая нощ Лъв и Богиня ще се любят,
и луна с мека светлина,
ще помни тяхната любовна игра;
към тая магнитна дъбрава тичам,
и искам пред нея да коленича!

Иван Раденков

Изповеди

Да не носят ветровете волни:
всяка своя изповед ще скрия,
ще зароя в твърдата земя –
семената на мойта душа.

Да не гасят бурите дъждовни:
огъня на дирещи очи;
в дълбините на самото море,
погледа си крия уморен.

Облаци далечни да прегърна:
с две ръце земята малка
и надежди в себе си да върна
радостта в моето сърце.

Ореол над кръста черен,
а до мен приятел верен.
Тайни мисли и копнежи –
край на скритите стремежи.

Разходка

Кола в движение. Сфетофар.
Прозореца е отворен,
вътре млада дама
с изгънчени стремежи –
чака своя принц да й каже
нещо хубаво и тихо.
Зелена светлина. Свободно е.
Кракът припъва стъпалото.
Изчезват от пред очите ми
влюбени в лудото каране;
и безкрайната тъмнина
на пустото шосе.
Вярно е, свидетелят е жив;
това са петната
на черната земя – асфалта.

* * *

Каж ми, какво си:
метал или коприна.
В твоето тяло откривам богиня,
жестока в своята сила Атина,
Бъди Афродита – ела прегърни ме!

Парушко

Па – па – па,
ру – ру – ру,
шко – шко – шко,
Парушко,
Парушко,
Парушко!
Папа Парушко
на общински ясли,
двайсет години,
двайсет години –
мъка и теглило,
мъка и теглило
с индиго и мастило.
Леле, море Яне,
капата му нема,
нема,
нема,
нема.
Парушко па-па завинаги,
черна котка път ти минала,
минал ти срок на годност,
отлепили ти цената –
евтина си стока
и в механата,
механата,
механата,
механата.
Кольо ми пие, Кольо ми пие,
море, Кольо не пие вече
от общинско буре,
сложиха му чепа,
епа, епа, епа,
от възлесто дърво,
дърво,
дърво,
дърво.
Пи, пи, пи,
би – ри – чка,
чка, чка, чка – касичка
на общинска сметчица.
22/7 чка, чка, чка,
характера му съчиняват
и тия които го познават,
така го преценяват.
22/7 чка, чка, чка,

превратно го гъделичка
по плешивата главичка.
Играта
 на съдбата,
натика го в механата,
гонен от мания
и налудничава компания –
всички протезета
на тази планета
не държат диета.
Ета,
Ета,
Ета,
запасали берета;
потръчковци,
послушковци,
панчовци,
и тем подобни слухари
и останали гробари
(чети: партийни другари),
ченгета
 с шкембета,
проста военна маса
 от запаса,
миротворци,
смехотворци,
огнеборци,
квалифицирани калакотри,
ка – ла – ко – три,
 отри,
 отри,
 отри,
по чевръсто да е,
правят се на тра – ла – ла,
но наскоро ще пасат
щър – ке – ла!

/От поредицата Ъндерграънд/

Простотиада

Иван Раденков

Гложкото ченге

Пред изгрев слънце от гложка стена
“От Вунен камък на мека ярина” рипна -
закле се на Цоби на вечна вяност
и той за ченге го назначи от благодарност.
И така гложки син козирува и си даде съвет:
дано и аз като полицаи да имам късмет.
След това търчешком по джадето,
довтаса с гуменяците в меверето.

Дадоха му синя форма и пендрек -
и на Косово замина като кукурек.
Много далавери, кражби и измами,
и с мърша човешка пълни ями;
но щом Солана със самолетите
с бомбен дим и огън ги подбра –
спец-ченгето като бит котарак,
се мушна право в гложкия мутвак,
и си рече гложкият майчин син:
“ексик от сръбска Косовска държава,
нали едвам донесох жива глава!”
Ангелът спасител му кресна:
“Сполай на Господа че те жив довлече,
но ти глупако, за ченге не ставаш вече!
И внимавай добре дребен гад,
с хората по родния ти град,
с таз джандарска синя дреха
да не пасеш овци за утеха,
и парфюмиран със сера и лук,
по Мечит да свириш на дудук!”
Но той не послуша казаните думи
и започна с Косовски золуми:
до кръчмата на Ярето на Кея,
дойде с бясна полицейска лимузина
и със празна глава лумпарина,
сънародника си бай-Мите от Кории,
прасна по главата и в реката
моторетката издрънка му на глас,
и насила го завлече в меверето -
надве-натри да му прочете съклето.
Така гложкия джандар-герой
едва довякъл се от Косовския бой,
пак пред ангела Спасител застана
и той отново му каза натена:
“Байо, гледай кого пендрекаш,
в тъмното да не открекаш”!

Съвремен Лъжи Димитър

Жив е той, жив е, да пукне дано!
Там, в общината във фотейла, седи и пъшка –
от празната каса му се стяга душата,
промените нараниха силата му мъжка.

На една страна захвърлил очила,
на друга писалка на две строшена,
очи тъмнеят, фотейла се люшка -
уста проклинат пустата промена.

Жетварки вече не пеят в полето –
гарвани грачат над общината,
от жал и тъга, и плач без надежда,

обидена, оставена, плаче му душата.

Настане вечер, месец изгрее,
и той си тръгва мрачен и бесен,
кръчма зашуми, певец запее –
живота му вече не е интересен.

Проститутка една го гледа отстрани,
друга го мами, млада засмена,
а той клюмнал, кюмури и дреме –
няма вече валута зелена.

Седи юнакът, а други зад него,
да го измитат справят метлата,
от мъка тежка инфаркт коварни
го клъцна, и той жално извъртя главата.

Ни помен, ни песен зад него не остана,
живял ли е, не е ли, никому не пука,
няма на бедни париците да взима –
и на оня свят отиде от скука.

Горан Миланов
Райчиловци

Колектив

Работех в един колектив –
трудолюбив и малко див;
в него нямаше сговор и мир –
а кавги и раздор безспир.

Имаше много лъжи и измама;
за работещите – беда голяма,
началството много работа няма,
но взимаше заплата голяма.

Имаше също строг завет:
да сеем семейни връзки безчет,
и за да е успешна работата,
да си събираме езика в устата!

Крачеха кумове и сватанаци,
заедно с тях, и техните ятаци,
за светлото бъдеще на първолаци –
пишеха бележки по калпаци.

Имаше и някои трудолюбиви,
но повечето бяха лениви –
те на началниците са мили,
даваха им кураж и сили.

Имаше няколко члена настрана
защото си нямаха роднина,
и с професионалната подготовка,

работеха под чужда диктовка.

Съдбата решаваха двамина,
въпреки че работеха – мнозина,
важно бе началството да взима,
а за останалите – колко има.

Демагог

В предизборните събрания,
даваше празни обещания,
и с празни приказки измами
селяните да го гласуват лани.

Обеща пътища и теснолинейки,
за училищата – нови скамейки,
ще даде на хората благодат –
ако му гласуват нов мандат

Празни приказки разказва,
чужди грешки показва –
но за своите мълчи –
никой да не го гълчи.

Беше много красноречив,
и в обещанията досетлив,
но в изпълнение на делата –
излъга хората от селата.

Ранко Каранфилов